

ja juhlapuheen, minkä lisäksi myös Sos.-dem. Työläisruorisoliitto hankki tarkoitukseen sopivaa ohjelmistoa järjestöjen käytettäväksi.

Valistustyösuunnitelmaan sisältyivät myöskin piirien toimesta järjestettävät n.s. neuvottelupäivät, joiden järjestelyssä Puoluetoimikunta oli mukana sikäli, että se mahdollisuuksien mukaan lähetti näille päiville joitakin henkilöitä alustamaan erilaisia kysymyksiä. Nämä päivät onnistuivat kaikkialla erittäin hyvin.

Puolue toimitsi jakurssit. - Mainitun toimintasuunnitelman ja Puoluetoimikunnan päätöksen perusteella järjestettiin Helsingin 21-30/11 väliseksi ajaksi koko maata käsittäneet puolue toimitsi jakurssit, joilla oli osanottajia 54. Näiden kursien erikoistarkoituksena oli kasvattaa puolueemme perusjärjestöille pystyviä toimihenkilöitä ja ne onnistuivatkin toivomusten mukaisesti.

Piirisihteerien opintomatkat. - Koväällä hyväksytyn suunnitelman mukaan kävi puolueemme 5 piirisihteeria syksyllä Ruotsissa opintomatkalla, saaden tähän tarkoitukseen puolueelta opintomatka-apurahan. Opintomatkalle osallistuivat piirisihteerit A. Lehtonen, T. Aaltonen, E. Huunonen, A. Kontula ja A. Roden oppaanaan toimittaja O. Fager.

Suullinen valistustyö. - Erikoista huomiota on Puoluetoimikunta kiinnittänyt Pohjolassa suoritettavaan valistustyöhön missä työväenliike tunnetuista syistä on ollut varsin heikkoa. Siellä oli koko vuoden puolueen järjestäjänä tov. Martti Peltosen, joka samalla työskenteli myös ammatillisen toiminnan vilkastuttamiseksi. Paitsi tov. Peltosen Pohjolassa suorittamia puhujamatkoja, on myös puolueen luennoitsija Otto Toivonen eduskuntatyön väliaikoina käynyt eri puolilla maatamme piiritöimikuntien järjestämien suunnitelmien mukaisesti luent- ja järjestelymatkoilla. Tämän lisäksi ovat sekä puolue- että järjestösihteerit joutuneet tekemään runsaasti sekä puhujae- että järjestelymatkoja. Toimitsija Kohonen kävi myös useissa tilaisuuksissa puhumassa. Toimitsija Janatuisen puhujamatkat supistuivat kertomusvuoden aikana verraten vähin, koska hän joutui 8 kuukauden ajan hoitamaan kokonaan toista tointa.

Kunnallinen valistus toiminta. - Tämä toiminnan muoto jäi valitettavasti olosuhteiden pakosta kertomusvuoden aikana suhteellisen heikoksi. Puolueen kunnallisasiain jaoston puheenjohtajan J. W. Keron tultua nimitetyksi sosiaaliministeriksi ja jaoston sihteerin Janatuisen jouduttua väliaikaisesti hoitamaan Keron sijaisena Helsingin kaupungin apulaiskaupunginjohtajan virkaa 8 kuukauden aikana oli luonnollista, että kunnallisasiain hoito siitä ainakin jossakin määrin kärsi, kun

tointa ei väliaikaisesti täytetty, koska ei tiedetty, kauanko tällaista tilannetta kestäisi. Marraskuun loppupuolella tov. Janatuinen kuitenkin taas saattoi palata entiseen toimeensa ja sen jälkeen Puolutoimikunta on suunnitellut kunnallisten asiain hoidon tehostamista. Niinpä on päätetty ottaa tov. Teivo Aaltonen puolueen palvelukseen erikoisesti silmällä pitäen paikallisen kunnallisen toiminnan neuvontaa ja opastamista, minkä lisäksi on kiinnitetty huomiota myöskin kirjalliseen valistustyöhön. Parhaillaan on painatettavana uusi painos Työväen Kunnallisopista, joka voinee ilmestyä jo tämän kevään aikana. Lisäksi on suunniteltu muunkinlaista kirjallista julkaisutoimintaa kunnallistiedon alalta. - K. Siimes-vainajan tilalle on jaoston jäseneksi valittu A. Lehtonen.

Kasvatustoimikunta. - Kasvatustoimikuntaan ovat vuoden kuluessa kuuluneet K. L e h m u s (puheenjohtajana), Sylvi-Kyllikki K i l p i (sihteerinä) sekä jäseninä E. K. L o u h i k k o, Martta S a l m e l a - J ä r v i n e n, Sulo M a n n i n e n, Yrjö S a a r i n e n ja Onni H a i n i, ja on toimikunnan kokouksiin osallistunut myöskin puoluesihteerinä Aaltonen. Toimikunta on pitänyt kaikkiaan 28 kokousta. Käsittelyistä asioista mainittakoon elokuvatoiminnan kehittämistä koskevat kysymykset, työväen laulukirjan uusiminen, työväen lauluja esittävien gramofonilevyjen hankkiminen, työväen matkailua koskevat asiat, puoluekursseja ja piirien neuvottelupäiviä koskevat asiat sekä lukuisat juokseviin tehtäviin kuuluvat kysymykset.

Talouspoliittinen komitea on työskennellyt entisessä kokonpanossaan valmistellen eduskunnalle tehtäviä aloitteita sekä muutenkin seurannut tähän asiaan kuuluvien asioiden kehittymistä.

Julistukset. - Paitsi vapunviettoa koskevaa sekä valistusviikkoa ja muuta valistustoimintaa koskevia julistuksia, on Puolutoimikunnan toimesta julkaistu puoluelehdistä julkilausuma, joissa on kiinnitetty huomiota myös ulospäin suuntautuviin tapahtumiin. Niinpä kiinnitettiin huomiota yliopiston tunnettuun adressipuuhaan, josta hommasta työväestöstä varoitettiin pysymään erillään. Suomen itsenäisyyden 20-vuotispäivän viettämisestä annettiin niinikään julistus ja Japanin röyhkeän hyökkäyksen johdosta Kiinan kimppuun julkaistiin julkilausuma, jossa kehoitettiin boikottamaan Japanista kotoisin olevia tavaroita. Vuoden lopulla julkaistiin puolueen järjestöille ja jäsenille osoitettu uudenvuodentervehdys.

Piirijärjestöt.

Piirikokoukset. - Entisen tavan mukaan oli Puolutoimikunta myös kertomusvuoden aikana edustettuna kaikissa piiriko-

kouksissa, joissa Puolue-toimikunnan edustajat esittivät alustuksen yleispoliittisesta tilanteesta. Puolue-toimikuntaa edustivat: Porissa 13-14/3 Sillanpää, Turussa 20-21/3 Huttunen, Enssossa 20-21/3 Wiik, Kuopiossa 20-21/3 Lehmus, Joensuussa 20/3 Kuukkonen, Helsingissä 28-29/3 Koto, Viipurissa 28-29/3 Harvala, Mikkelissä 28-29/3 tilaisuuteen määrätyn Aaltosen sairastuttua Sventorzetski, Kokkolassa 28-29/3 Andersson, Seinäjoella 4/4 Holo, Kemissä 4/4 Wiik, Helsingissä (ruotsalainen piirikokous) 11/4 Koto, Jyväskylässä 18/4 Parkkala, Hämeenlinnassa 8-9/5 Aaltonen, Oulussa 16/5 Lehmus ja Tampereella 22-23/5 Salovaara.

Piirisihteerit. - Kartomusvuoden aikana on tapahtunut eräitä piirisihteerien vaihdoksia. Oulun l. etel. piirin piiritoimikunta ilmoitti 8/5 Puolue-toimikunnalle valinneensa piirisihteerikseen Arvo Niemisen Oulusta, pyytäen vaalin johdosta Puolue-toimikunnan lausuntoa. Kun vaali oli jo toimitettu eikä Puolue-toimikunnalla ollut mahdollisuutta ennakolta tutustua hakijoihin, ei sääntöjen edellyttämää lausuntoa voitu antaa. Samalla Puolue-toimikunta kuitenkin ilmoitti, ettei sillä ollut tiedossaan mitään valittua henkilöä vastaan.

Mikkelin läänin piiritoimikunnan pyydettyä lausuntoa piirisihteerin toimen hakijoista, Puolue-toimikunta elokuussa pitämässään kokouksessa asetti hakijoista ensimmäiselle sijalle Paavo Karjalaisen, toiselle Harry Aallon ja kolmannelle tilalle Heikki Simosen. Toimeen valittiin Karjalainen.

Marraskuussa pyysi Kuopion l. it. piirin piiritoimikunta Puolue-toimikunnan lausuntoa piirisihteerin toimen hakijoista, ilmoittaen samalla, että se puolestaan oli asettanut hakijoista ehdolle Pekka Kettusen, Into A. Kallion ja T. Pantakosken. Puolue-toimikunta yhtyi piiritoimikunnan ehdollepanoon. Toimeen valittiin Kettunen.

Perus järjestöjä koskevia asioita.

Järjestöjen laina-asiat. - Pitkärannan Työväenyhdistyksen laina-asiat olivat vuoden kuluessa useampaan eri kertaan Puolue-toimikunnassa käsiteltävinä. Ensimmäisen kerran oli asia esillä 19/1. Tällöin päätettiin kutsua suurimmat velkojat koolle asian järjestämiseksi siten, että talo saataisiin pysytetyksi työväen hallussa. 12/2 käsiteltiin asiaa toistamiseen, jolloin ilmoitettiin, että lopulliseen tulokseen ei asiassa oltu päästy. Puolue-toimikunta päätti esittää SAK:lle, että se ja puolue yhdessä ostaisivat Helsingin Työväen Säästöpankilta sen saatavan, jolle oli saatu lainvoimainen tuomio, noin 250.000 mk:lla. Tämä summa oli jaettava tasan ja kummallekin taattava sama etuoikeusjärjestys. Koska Pitkärannas-

ei kuitenkaan ollut toiminnassa SAK:n alaisia osastoja, tuli SAK:n työvaliokunta asiassa kielteiseen tulokseen. 23/1 Puolue-toimikunta totesi, että pankki ei ollut suostunut myymään puolueelle työväentaloon kiinnitettyä saatavaansa 250.000 markan hinnasta, minkä vuoksi Puolue-toimikunta asetti erikoisen jaoston, jonka tehtäväksi annettiin ratkaista asia silmällä pitäen sitä, että talosta voitiin maksaa korkeintaan 320.000 mk, jolloin edellytettiin sitä, että talo voitiin myydä OTK:lle tästä summasta. Valitettavasti ei taloa kuitenkaan voitu pelastaa työvälle, sillä Helsingin Työväen Säästöpankki myi sen Pitkärannan yhteiskoululle, joka tarjosi siitä 100.000 mk. enemmän kuin puolue.

Helmiikuun 18. päivänä Puolue-toimikunta käsitteli Mäkelahden Sos.-dem. Työväenyhdistyksen velka-asiaa. Yhdistys ei ollut pystynyt suorittamaan rästissä olleita korkojaan Viipurin Työväen Säästöpankille siitä 77.000 markan lainasta, josta puolue eräiden yksityisten henkilöiden kanssa oli takuussa. Puolue-toimikunta päätti suorittaa rästissä olleet korot 1.420 mk sekä ryhtyi neuvotteluihin pankin kanssa ainakin 50 %:n akordan myöntämisestä. Neuvottelut eivät kuitenkaan toistaiseksi ole johtaneet mihinkään myönteisiin tuloksiin.

Tontin hankkimiseksi Rekolan Työväenyhdistykselle myönsi Puolue-toimikunta 10/5 15.000 mk:n suuruisen lainan kolmen kuukauden ajaksi. Jos oli välttämätöntä ostaa tämä tontti välimiehen kautta, oli tontti ostettava Puolue-toimikunnan hyväksymälle ostajalle, jossa tapauksessa tontti jäi täydeksi vakuudeksi lainasta ja siirtyi Rekolan Työväenyhdistykselle vasta sitten kuin laina oli kokonaan maksettu.

25/5 Puolue-toimikunta myönsi Jalasjärven Sos.-dem. Työväenyhdistykselle 17.000 markan lainan yhdistyksen maksettavaksi pannaun lahjaveron ensimmäisen erän langetessa maksettavaksi 15/6. Tämä päätös perustui siihen, että puolue oli aikaisemmin oikeusjutun yhteydessä mennyt veron aikanaan maksamisesta täyteen takaukseen.

21/12 Puolue-toimikunta myönsi Kiukaisten Työväenyhdistykselle 1.000 mk:n suuruisen rakennuslainan.

Yhdistysten oikeusjutut. - Puolue-toimikunta on kertomusvuoden aikana joutunut käsittelemään ja avustamaan myös erinäisten yhdistysten oikeusjutuja. Niinpä on Jalasjärven Sos.-dem. Työväenyhdistystä avustettu sitä koskevassa lahjaverojutussa ja eräitä keuruulaisia yhdistyksiä niiden johtokuntia vastaan nostetuissa jutuissa, jotka koskivat kansalaissodassa ja valkoisen terrorin uhreina kaatuneiden toverien muistotaulujen sallimista yhdistysten huoneistojen seinillä. Kun eräissä kunnissa nimismiehet olivat aiheettomasti rettelöineet yhdistysten

kanssa on Puoluetoimikunnan toimesta käännytty asianomaisten ylempien viranomaisten puoleen ja useissa tapauksissa onkin saatu asiaintilaan parannusta.

Lakkautetut ja toimintansa lopettaneet yhdistykset. -

12/4 Puoluetoimikunta päätti Viipurin l. länt. piiritoimikunnan pyynnöstä suostua siihen, että toimintansa lopettaneen Viro-
lahden Kirkonkyläkunnan Työväenyhdistyksen tekemän päätöksen mukaisesti sen omaisuus varoineen ja velkoineen saatiin lahjoittaa Virojoen Työväenyhdistykselle, johon edellämainitun yhdistyksen jäljelläolevat jäsenet olivat liittyneet. Yhdistyksen varat olivat rahassa noin 3.000 mk sekä lisäksi jonkin verran irtainta omaisuutta.

12/4 Puoluetoimikunta päätti evätä Satakunnan piiritoimikunnan anomuksen, jossa pyydettiin, että Huittisten Karhinien Työväenyhdistyksen pesä saataisiin poistaa piirin tiloista ja ettei siitä enää vaadittaisi tilitystä.

16/8 Puoluetoimikunta myönsi Volttiin perustetulle uudelle työväenyhdistykselle lakkautetun Voltin Sos.-dem. Työväenyhdistyksen varat 9.180 mk, mistä summasta vähennettiin puolueen kustannukset pesän hoitamisesta ja varojen perimisestä.

28/10 merkittiin Puoluetoimikunnan pöytäkirjaan, että lakkautetun Karjalahden Työväenyhdistyksen varat oli peritty S. Ammattijärjestön pesänselvitysmiehiltä Kemin liitosalueiden Sos.-dem. Työväenyhdistykselle, joka hoitokustannukset vähennettyinä oli saanut 71.270:20 mk.

Yhdistysten taloasiat. - Kyrönmaan Työväenyhdistyksen tiedusteltua mahdollisuuksia ostaa Kiinteistö-Oy. Kurihaaralta Tervajoen työväentalo Puoluetoimikunta päätti 10/5 luopua puolueen saatavista mainitulta yhtiöltä siinä määrässä, että yhtiö voisi myydä talon Kyrönmaan Työväenyhdistykselle 30.000 markan hinnasta.

Sen johdosta, että Viipurin l. länt. piirissä oli useita työväentaloja pidetty autioina puolueen hallussa vastaisen varalta puolueen maksaessa niistä palovakuutus- y.m. maksut säännöllisesti, Puoluetoimikunta päätti 16/8 kehoittaa piiritoimikuntaa järjestämään nämä asiat siten, että jatkuvan rappioutumisen välttämiseksi kaikki kyseessäolevat kiinteistöt oli saatava joko toimivien yhdistysten kunnossapitämiksi tai sitten muutetuiksi ensi tilassa rahaksi.

Puolustuslaitoksen menot ja perushankinnat.

Puolustuslaitoksen menojen lisäämisen tultua päiväjärjestykseen valtion talousarvion yhteydessä valtiovarain valiokunnassa samanaikaisesti kuin sitä varten asetettu erikoiskomitea käsitteli kysymystä perushankintojen lisäämisestä ja rahoittamisesta, Puolustoimikunta käsitteli asiaa 12/10 ja päätti silloin laajan keskustelun jälkeen, että sos.-dem. edustajain oli valtiovarainvaliokunnassa yleensä kuljettava hallituksen esityksen pohjalta ja esiinnyttävä sen puolesta. Puolustoimikunnan jäsen Wiik oli sitä mieltä, ettei sotavarusteluja ollut lisättävä enempää kuin päätettyjen perushankintojen toteuttaminen edellyttäisi. Kokouksessaan 16/12 Puolustoimikunta käsitteli asiaa uudelleen kehoittaen silloin perushankintakomitean sos.-dem. jäseniä valmistamaan lausuntonsa siitä, mitä supistuksia heidän mielestään komitean ehdotuksiin voitaisiin tehdä. Kuluvan vuoden alussa Puolustoimikunta antoi komitean jäsenille asiassa seikkaperäiset ohjeet.

Puolueen lehdistö.

Lehtien talous. - Sen johdosta, että Kunsan Voima-Oy:n velat olivat noin 1½ milj. mk, mikä oli katsottava liikkeen kantokykyyn nähden liian suureksi, oli yhtiön hallinto asettunut sille kannalle, että velkojain olisi myönnettävä sille akordia siksi paljon, että velkamäärä olisi saatu alennetuksi 800.000 mk:aan, jolloin liikkeen toiminnan menestymiselle olisi ollut mahdollisuuksia. Puolustoimikunta päätti 19/1 antaa puoluesihteerin tehtäväksi ottaa myös tämä kysymys harkittavaksi samassa yhteydessä, jossa neuvoteltiin Pitkärannan Työväenyhdistyksen velka-asioiden järjestämisestä. Neuvottelut johtivatkin myönteiseen tulokseen. 7/7 käsitteli Puolustoimikunta asiaa toistamiseen. Yhtiö oli Puolustoimikunnalle ilmoittanut, että eräät muut sen saamamiehet olivat yhtiön talouden kestävämmälle pohjalle saattamiseksi suostuneet huomattavan suuriin velkojensa lyhentämisiin, minkä vuoksi yhtiö pyysi, että puolue poistaisi tileistään yhtiöltä olevan saatavansa 7.981:15 tai ostaisi yhtiön osakkeita tällä määrällä. Puolustoimikunta hyväksyi jälkimmäisen vaihtoehdon.

Kustannus-Oy. Pohjolan Työn toimitusjohtajan toimeen Puolustoimikunta päätti 12/10 suositella hakijoista toimeen valittavaksi Heikki Riitolan, joka yhtiön johtokunta sittemmin valitsikin toimeen.

Kun Oy. Kirjapaino Ab:n taloudenhoitajan toimi oli tullut avoimeksi ja toimen hakijoista oli pyydetty Puolustoimikunnan lausuntoa, päätti Puolustoimikunta 28/10 suositella toimeen

valittavaksi V. Penttisen Viipurista. Toimeen valitsi yhtiön johtokunta piirisihteeri A. Rodenin.

Toimitusasiat. - Puoluelehtiemme toimituksissa on kertomusvuoden aikana tapahtunut verraten paljon muutoksia, mikä osittain on johtunut siitä, että pystyviä toimitusvoimia on yhä enemmän alkanut siirtyä muille, paremmin palkatuille toimialoille. Puolue-toimikunta on kiinnittänyt huomiota tähän ilmiöön sekä kehoittanut lehtiyhtiöitämme harkitsemaan mahdollisuuksia toimittajien palkkausolojen parantamiseksi. Puolue-toimikunta on myöskin esittänyt lehtiyhtiöiden johtokunnille sellaisen toivomuksen, että ne pyrkisivät mahdollisuuksien mukaan järjestämään toimituksensa niin, että 6-päiväisten lehtien toimituksissa olisi vähintään 4 vakinaista toimittajaa ja 7-päiväisten lehtien toimituksissa vähintään 2.

Eteenpäin-lehden päätoimittajan toimi oli toimittaja O. Erosen kuoleman johdosta tullut avoimeksi. Yhtiön pyydettynä hakijoista Puolue-toimikunnan lausuntoa, Puolue-toimikunta 18/3 asetti hakijoista ensimmäiselle sijalle J. Lonkaisen ja toiselle E. Heinosen. Toimeen valitsi liikkeen johtokunta lehden toimitussihteerin O. Viitasalon.

Oy. Kirjapaino Ab:n pyydettynä Puolue-toimikunnan hyväksymistä vaalille, sillä Pohjanmaan Kansan päätoimittajaksi oli valittu lehden siihenastinen toimittaja E. Mäkinen, Puolue-toimikunta päätti 28/10 ilmoittaa, ettei sillä ollut muistuttamista vaalia vastaan.

Pohjolan Työn päätoimittajaksi Puolue-toimikunta 12/11 suosittelee hakijoista toimittaja J. Leinoa, joka myöhemmin, vaikka olikin tullut tähän toimeen valituksi, kuitenkin peruutti hakemuksensa. Lehden hallinto pyysi tämän jälkeen Puolue-toimikunnan toimenpiteitä, jotta asia saataisiin nopeasti järjestetyksi. Kun toimeen oli aivan lähipäivinä ryhdyttävä, tuotti paikan täyttäminen vaikeuksia. Toimittaja Kusti Kaukovaaran ilmoitettua, että hän voisi heti ottaa toimen vastaan, Puolue-toimikunta päätti suositella Kaukovaaran valitsemista.

Toimittaja K.-A. Fagerholmin tultua nimitetyksi sosiaaliministeriksi, Puolue-toimikunta hyväksyi 12/11 Arbetarbladetin väliaikaiseksi päätoimittajaksi toimittaja Osv. Fagerin.

Kokouksessaan 21/12 Puolue-toimikunta käsitteli Kansan Lehden, Kansan Työn ja Työn Voiman päätoimittajakysymyksiä. Paitsi varsinaisia hakijoita oli, Kansan Lehden hallinto tiedustellut toimeen Elanto-lehden toimittajaa Raf. Rinnettä, jota Puolue-toimikunta sittemmin suosittelee valittavaksi. Kansan Työn hallinnolle päätettiin ilmoittaa, että mikäli se haluaa valita toimeen toimittaja Leinon, jonka puoleen lehden hal-

linto oli kääntynyt, ei Puolue-toimikunnalla ole poliittisesti mitään muistuttamista tätä vaalia vastaan. Työn Voiman päätoimittajaksi Puolue-toimikunta suositteli hakijoista maisteri Reino Oittista. - Kaikki mainitut henkilöt valittiinkin sittemmin sanottujen lehtien päätoimittajiksi.

Oulun lehtikysymys. - 14/6 merkittiin Puolue-toimikunnan pöytäkirjaan ilmoituksena, että Oulun 1. etel. piiritoimikunta oli ajatellut kutsuttavaksi Ouluun perustettavaksi suunnitellun uuden lehtityhtiön perustavan kokouksen koolle Ouluun 22. päiväksi elokuuta. Samalla piiritoimikunta ilmoitti osakemerkinnän onnistuneen sikäli hyvin, että perustavaan kokoukseen mennessä toivottiin saatavan suunniteltu 200.000 mk:n osakepääoma merkityksi. Asia ei siinä vaiheessa aiheuttanut Puolue-toimikunnan puolelta toimenpiteitä. 16/8 puoluesihtööri ilmoitti Puolue-toimikunnalle, että yhtiön perustava kokous on lopullisesti päätetty pitää Oulussa 22/8 sekä selosti yhtiötä varten laadittua sääntöluonnosta ja muita perustamistoimenpiteitä. Asiasta keskusteltaessa huomautettiin Puolue-toimikunnassa, että lehteä perustettaessa on kiinnitettävä erikoista huomiota siihen, että se pysyy puolueen vaikutusvallan alaisena. Tällöin pidettiin välttämättömänä sitä, että lehden taloudenhoitaja ja päätoimittaja on valittava Puolue-toimikunnan asettamista ehdokkaista. Perustavassa kokouksessa oli Puolue-toimikunnan edustajana A. Aaltonen, joka selosti hankkeen kehittymistä Puolue-toimikunnalle 31/8. Perustavaan kokoukseen mennessä oli osakkeita merkitty kaikkiaan 1.516 kpl. á 100 mk ja osakemerkintä jatkui edelleen, joten asian tämä puoli näytti kyllä järjestyvän. Sen sijaan kirjapainon saaminen lehteä varten ei vielä ollut selvä. Kommunistien käsissä olevan kirjapainon johtokunta vaati siitä liian korkeata vuokraa, nim. 4.500 mk kuukaudessa ja vain kahden vuoden vuokrasopimuksella. Vuokrasopimus olisi saatava aikaan vähintään 5 vuodeksi ja huomattavasti alemmalla vuokralla. Myöhemmin on uusi yhtiö vuokrannut sanotun kirjapainon, ja uusi lehti, Pohjolan Työ, alkoi ilmestyä v:n 1938 alussa.

Työväen Sanomalehtien Tietotoimiston toimintaa, jota pulavuosina oli huomattavasti supistettu, tehostettiin jälleen v. 1937. Kun toimiston menot v. 1936 olivat 193.182 mk 85 p, olivat ne v. 1937 267,288 mk 40 p. Tulo- ja menoarviota on myös verraten tarkkaan voitu noudattaa. Kun v. 1936 vajaus oli 13.600 mk, oli se v. 1937 ainoastaan 1.371 mk. Menolisykset on pääasiassa käytetty taloudellisten asiain seuraamiseen. Samalla on myös entistä tarkemmin seurattu TUL:n osanottoa ulkomaalaisissa kilpailuissa. Toimiston avustajakuntakin on kertomusvuonna ollut entistä suurempi. Henkilökunta on kuitenkin pysytetty entisellään. Vuoden alkupuolella pidettiin pari neuvottelukokousta, toinen lehtiemme päätoimittajain ja toinen ammattiyhdistysliikkeen toimitsijain kesken, ja molemmat an-

toivat toimistolle merkittäviä herätteitä.

Kurinpito-toimenpiteet.

Puolueessamme oli jo pitkän ajan jouduttu kiinnittämään huomiota erinäisiin epäterveisiin ilmiöihin. Jonkinlaisen vasemmisto-opposition nimellä oli puolueemme sisällä jo vuosikautia pyrkinyt vaikuttamaan pieni ryhmä, joka oli ottanut työkseen räikeästi ja usein tarkoituksellisen valheellisesti halventaa ja mustata puolueemme demokraattisesti valittua johtoa, eduskuntaryhmää ja puolueemme yksityisiä luottamushenkilöitä sekä samalla myös koko puoluetta, jonka toiminta näin oli tahdottu saattaa huonoon valoon työväestön keskuudessa. Tälle toiminnalle olivat kommunistit, joita johdoltaan saamiensa määräysten mukaisesti on joitakin siellä täällä päässyt pesiytymään järjestöihimme puolueellemme vieraisissa ja vahingollisissa tarkoituksissa, antaneet tietysti täyden kannatuksensa.

Asiaan oli myös puolueen neuvosto kiinnittänyt huomiota. Kokouksissaan 9/2-36 ja 7/3-37 mm. oli neuvosto käsitellyt tätä hajoitustoimintaa ja antanut Puoluetoimikunnalle velvoituksen ja valtuudet seurata sitä tarkoin sekä tarpeen vaatiessa ryhtymään toimenpiteisiin syyllisten kurissapitämiseksi aina puolueesta erottamiseen saakka. Puoluetoimikunnassa olivat nämä ilmiöt olleet parin vuoden aikana käsitellyn alaisena, mutta ankarampiin toimenpiteisiin ei kuitenkaan ole tahdottu ryhtyä, kun on odotettu, että neuvoston antamat varoitukset tehoaisivat. Kun kuitenkin näistä toistuvista varoituksista ei ollut apua, katsoi Puoluetoimikunta viime maaliskuussa pidetyn neuvoston kokouksen jälkeen olevansa velvollinen erinäisten varoitusten ohella myös ryhtymään toimenpiteisiin eräiden jäsenten puolueesta erottamiseksi. Mainittuun neuvoston päätökseen nojautuen ja hankittuaan asianomaisilta puolueen säännöissä edellytetyt selvitykset, Puoluetoimikunta kokouksessaan viime toukokuun 10 päivänä päätti:

1) kieltää puolueen järjestöjä ja jäseniä millään tavoin myötävaikuttamasta Soihdun, Tulenkantajain ja Kirjallisuuslehden levittämiseen ja toimittamiseen;

2) määrätä puolueesta erotettavaksi Akateemisen Sosialistiseuran, joka jatkuvasti on harjoittanut puoluetta repivää ja vahingoittavaa toimintaa sen sijaan, että se olisi täyttänyt varsinaisen tehtävänsä, nim. sosialidemokraattisen ylioppilaspolitiikan ajamisen;

3) määrätä puolueen jäsenyydestä erotettavaksi Soihtulehden ent. päätoimittajan Mauri Ryömän, lehden nykyisen päätoimittajan Raoul Palmgrenin ja Tulenkantajalehden päätoimit-

tajan Erkki Valan Helsingistä sekä sitäpaitsi Saara Kontulaisen ja Soini Rantasen Turusta, Betty Peltosen ja P. Rosmanin Tampereelta heidän puoluetta vahingoittavan toimintansa johdosta; sekä

4) antaa samasta syystä vakavan varoituksen Soihtu-lehden toimittajille Cay Sundströmille, Kaisu-Mirjami Rydbergille ja Ahti Myrskylle Helsingistä, Lauri Saariselle Tampereelta sekä Niilo Vällärille, joka viimeksimainittu sitäpaitsi pidätetään yhden vuoden ajaksi puolue toiminnasta.

Samassa yhteydessä päätti Puolue toimikunta antaa Helsingin Työväenyhdistyksen Toveriseuralle vakavan varoituksen sekä kehoituksen valvoa, ettei yhdistyksen jäsenyyteen ja toimintaan pääse osallistumaan puoluetta vahingoittavia henkilöitä, minkä yhteydessä Helsingin Ammattiyhdistysväen Sosialidemokraattiselle Yhdistykselle samoinkuin muillekin puoluejärjestöille huomautetaan samanlaisen valppauden tarpeellisuudesta.

Edelleen päätti Puolue toimikunta kieltää puolueen järjestöjä käyttämästä tilaisuuksissaan puhujana herra Jarno Pennasta tai luovuttamasta huoneistojaan hänen puhetilaisuuksiaan varten.

Päätökset pantiin täytäntöön puoluesääntöjen edellyttämässä järjestyksessä.

Puolueen sisäinen elämä on tämän päätöksen jälkeen kulkenut suurin piirtein katsoen verraten rauhallisesti. Kuitenkin on voitu todeta, että asiastonta hyökkäilyä ja arvostelua on edelleenkin jatkunut. Sitä on harjoitettu sekä yksityisesti että myöskin varsinkin parissa lehdessä, nim. Tulenkantajissa ja Soihtu-lehdessä. Puolueen taholta on syytä jatkuvasti näitä puuhailuja seurata, jotta puolueen kannalta katsoen ei mitään yllätyksiä pääsisi tapahtumaan.

Svenska Familjeförening. - 18/3 Puolue toimikunta käsiteli toistamiseen Svenska Familjeföreningiä koskevaa asiaa, josta oli hankittu lausunnot sekä yhdistykseltä itseltään että Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestöltä, jonka välityksellä yhdistys oli puolueeseen liittynyt. Koska mainittua yhdistystä kaiken todennäköisyyden mukaan eräät sen taakse kätkeytyneet piirit olisivat tulleet käyttämään tarkoituksessa vahingoittaa puoluetta, Puolue toimikunta päätti yksimielisesti kehoittaa kunnallisjärjestöä erottamaan tämän yhdistyksen jäsenyydestään.

Puolueen julkaisutoiminta ja arpajaiset.

Puolueemme keskuudessa on jo kauan aikaa oltu tyytymättömiä siitä, että työväen kirjallisuuden kustannustoiminta on jäänyt verraten vähäiseksi. Puolue-toimikunta on kiinnittänyt huomiota myös tähän seikkaan ja asettanut toimikunnan valmistelemaan suunnitelmaa siitä, miten tämä kustannustoiminta saataisiin vilkkaammaksi ja mitä kirjallisuutta olisi ryhdyttävä kustantamaan. Myös on tunnusteltu mahdollisuuksia uuden kuvalehden aikaansaamiseksi. Niinikään on suunniteltu myös erikoisen propagandafilmin aikaansaamista puolueelle silmälläpitäen valistustoiminnan tehostamista ja erikoisesti tulevia vaaleja.

Puolueen julkaisujen menekki on kertomusvuotona kasvanut ja vappumerkkejäkin myytiin enemmän kuin aikaisempina vuosina. Kevättervehdyksestä otettiin 10.000 kappaleen painos. Työväen Kalenterin ja Folkkalenderin hinnaksi Puolue-toimikunta määräsi 15 mk sekä Työväen Taskukirjan hinnaksi 10 mk. Työväen Kalenterista otettiin aluksi 18.000 kappaleen painos, josta määrästä 3.000 kpl. oli kluuttikantisia (20 mk:n hintaisia), Folkkalenderista 2.000 kappaleen painos sekä Työväen Taskukirjasta 20.000 kappaleen painos. Myöhemmin oli kuitenkin pakko ottaa Työväen Kalenterista ja Työväen Taskukirjasta lisäpainokset, odellisesta 3.000 ja jälkimmäisestä 8.000 kpl. Vappumerkkejä valmistettiin 87.712 kpl. ja niistä myytiin 82.527 kpl.

Tov. E. A. Vuoren puolueen toimitsijakursseilla pitämät luennot Puolue-toimikunta on myös päättänyt julkaista erikoisena kirjana. Kun tov. E. Pulli kertomusvuoden aikana Puolue-toimikunnan toimeksiannosta keräsi runsaasti aineistoa asuntokysymyksestä, Puolue-toimikunta on päättänyt julkaista tämän aineiston perusteella erikoisen kirjasen asuntokysymyksestä ja antanut Pullin tehtäväksi laastia teoksen käsikirjoituksen.

Puolueemme vetoamus taloudellisen tuen saamiseksi puolue-toiminnalle arpajaisten muodossa otettiin myös varsin myönteisesti vastaan niin järjestöjen kuin yksityisten puolueemme jäsentenkin taholta. Arpajaiset näet onnistuivat verraten hyvin. Niiden puhdas voitto, josta piirit saavat toisen puolen, oli 416.669:75.

Kansainväliset asiat.

STI:n toimeenpanovan valiokunnan kokoukset. - 2/3
pidettiin Lontoossa toimeenpanovan valiokunnan ensimmäinen kokous ja saman kuun 10. päivänä STI:iin kuuluvien työväenpuolu-

eiden ja Kansainvälisen Ammattiyhdistysliiton edustajain yhteinen konferenssi, jossa m.m. pohdittiin suhtautumista Espanjan sisällissotaan. Kokouksessa oli puolueen edustajana toimittaja E. A. Vuori. Evästykseksi lausuttiin hänelle, että oli pyrittävä yhteyteen skandinaavisten edustajain kanssa, jotta voitaisiin sopia yhteisestä menettelytavasta heidän kanssaan.

7/7 ilmoitti puoluesihteerin, että STI:n sihteeristöltä oli saapunut kirje, jossa ilmoitettiin STI:n puheenjohtajan de Brouckèren eräiden STI:n keskuudessa Espanjan kysymyksessä ilmenneiden erimielisyyksien johdosta eroavan toimestaan, mihin kantaan myös STI:n sihteeri ja rahastonhoitaja olivat yhtyneet. Tämän sekä muiden asiain käsittelemistä varten STI:n toimeenpaneva valiokunta kokoontui Pariisiin 25/6. Kun puolue ei matkan kalleuden vuoksi voinut edustajaansa kokoukseen lähettää ja kun тов. Keto, joka niihin aikoihin oli Genevessä ja jota pyydettiin menemään kokoukseen, ei myöskään sieltä käsin voinut kokoukseen enään matkustaa, ei puolueemme ollut tässä kokouksessa edustettuna. Syntynyt ristiriita oli kuitenkin saatu kokouksessa sovituksi, joten kaikki virkailijat jäivät edelleenkin paikoilleen.

STI:n verot. - Puolueemme oli jättänyt STI:lle verorästii vuoden 1936 loppuun mennessä 126.600 mk. Kun tämän surman suorittaminen osoittautui puolueellemme vaikeaksi, Puolutoimikunta pyysi, että se poistettaisiin tiloista edellyttäen, että puolueemme suorittaa vuodelta 1937 veronsa kokonaan ja että moiden taholtamme vastedes koetetaan suorittaa vero säännöllisesti. Tähän pyyntöön suostuttiin ja puolueemme suoritti vuodelta 1937 veroa 30.212:40 mk.

Hollannin ammattiyhdistysliiton esitys konferenssin pitämisestä. - Hollannin ammattiyhdistysliitto oli tiedustellut, oltaisiinko puolueemme taholta halukkaita osallistumaan yhteiseen konferenssiin, johon saapuisi edustajia Hollannin, Belgian, Tanskan, Norjan, Ruotsin ja Suomen sos.-dem. työväenpuolueista sekä vapaista ammattiyhdistysliitoista. Tämän konferenssin tarkoituksena oli tutkia mahdollisuuksia mainittujen maiden välisten kaupparajoitusten vähentämiseksi. Puolutoimikunta päätti 18/3 vastata tähän tiedusteluun, että pidettiin periaatteessa suotavana tällaisen konferenssin pitämistä, mutta ennenkuin osallistumisesta siihen voitiin lopullisesti päättää, oli saatava tarkempia tietoja konferenssin ohjelmasta, laajuudesta, käsiteltäviksi tulevista ehdotuksista y.m.

7/7 käsitteli Puolutoimikunta asiaa uudelleen saatuaan Hollannista tiedon, että Oslo-valtioiden työväenjärjestöt olivat suhtautuneet periaatteessa myönteellisesti tehtyyn aloitteeseen. Hollantilaisten kirjeessä pyydettiin Puolutoimikuntaa lähettämään edustajansa konferenssia valmistelemaan kokouk-

seen, joka pidettiin Amsterdamissa 15/7. Puolutoimikunta suhtautui asiaan edelleenkin myönteisesti, mutta katsoi, ettei sillä matkan kalleuden vuoksi ollut tilaisuutta lähettää edustajaansa konferenssia valmistelemaan kokoukseen. Ilmoitettiin pidettävän suotavana, että asiain ennakovalmistelu olisi ollut annettava eri maissa olevien asiantuntijain valmistavaksi.

Puolutoimikunta käsitteli asiaa kolmannen kerran 21/12 sekä päätti silloin ilmoittaa hyväksyvänsä sen kannanoton asiassa, minkä juuri pidetty Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokous oli omaksunut. Mainitun komitean kokouksessa oli tultu siihen tulokseen, että tällaisen konferenssin koollekutsuminen ei nykytilanteessa tuottaisi toivottuja tuloksia. Ennenkuin se pidetään, olisi tehtävä perusteellisia valmistelutöitä ja olisi näistä valmisteluista hollantilaisten toverien huolehdittava. Aineiston kokoamisessa pohjoismaiset järjestöt ilmoittivat olevansa valmiit mahdollisuuksiensa mukaan myötävaikuttamaan.

Tshekkoslovakialaisten kirje pakolaisten avustamisesta. -

Tshekkoslovakialaisten puolesta oli pyydetty, että puolueemme ja ammatilliset järjestöt koettaisivat myötävaikuttaa saksalaisten poliittisten pakolaisten sijoittamiseksi jossakin määrässä töihin Suomeen sekä että heitä myös rahallisesti avustettaisiin. Puolutoimikunta päätti 25/5 myöntää tarkoitukseen 3.000 mk. Puolutoimikunta oli sitä mieltä, että työtilaisuuksia oli myös, joskin hyvin rajoitetussa määrässä koettettava näille pakolaisille järjestää.

Latvialaisten avustaminen. - 4/10 Puolutoimikunta myönsi Latvian veljespuolueen poliittisista syistä vangituille puoluetoverille ja hoidan perheilleen avustusta 5.000 mk.

Viron sos.-dem. puolueen vaaliavustus. - Kun Viron veljespuolue joutui tämän vuoden alussa käymään vaikeissa oloissa vaaleihin, päätti Puolutoimikunta sen jälkeen, kun joulukuussa pidetyssä Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokouksessa oli puolueemme suosituksen mukaisesti sovittu siitä, että skandinaaviset työväenjärjestöt myöntävät yhteisesti avustusta 10.000 kruunua, myöntää tarkoitukseen 10.000 mk.

40-tunnin työviikko. - Kun STI:n toimisto oli pyytänyt puoluetta myötävaikuttamaan sen hyväksi, että hallituksen edustajat Kansainvälisen Työtoimiston kokouksessa Genevessä äänestäisivät siellä ratkaistavaksi joutuvan 40-tunnin työviikon puolesta, Puolutoimikunta käsitteli asiaa 14/6 ja päätti, että Suomen hallituksen edustajia olisi kehoitettava äänestämään kysymyksessälloiden työajan lyhentämistä koskeneiden suositusten puolesta, jolloin kuitenkin voitiin keskustelussa

esittää selitys, ettei sopimuksen ratifioimiselle Suomessa ollut edellytyksiä, ennenkuin johtavat teollisuusmaat olivat ne ratifioineet, kuten pohjoismaiden edustajien kesken käydyissä keskusteluissa jo oli suunniteltu. Lisäksi pidettiin toivottavana, että kaikki pohjoismaat esiintyisivät asiassa samanaikaisesti, minkä vuoksi hallituksen edustajana ollutta J. W. Ketoa kehoitettiin olemaan jatkuvassa yhteistoiminnassa muiden pohjoismaiden edustajain kanssa.

Sos.-dem. naisten konferenssi. - Heinä-lokuun vaihteessa pidettiin Kööpenhaminassa pohjoismaiden sos.-dem. naisten konferenssi. Tähän konferenssiin osallitui myös rouva Fanny Ahlfors, jolle Puolutoimikunta myönsi tarkoitusta varten 1.500 mk:n matka-apurahan.

Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokoukset. - 18/8 pidettiin Tukholmassa Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokous, jossa puoluettemme edustivat Väinö Tanner ja K. H. Wiik. Komitean toinen kokous pidettiin Kööpenhaminassa 11-12/12. Puoluettemme edustivat siinä A. Ikonen ja K. H. Wiik.

Espanjan propagandaviikko. - 16/8 ilmoitti puoluesihteerin STI:lta saapuneen kirjelmän, jossa kehoitettiin jäsenpuolueita järjestämään Espanjan propagandaviikko 30/7-6/8 välisenä aikana. Kun asia oli kiireellinen eikä Puolutoimikuntaa voitu saada nopeasti koolle, kirjoitettiin asiasta puolutoimiston toimesta piiritoimikunnille ja kehoitettiin niitä järjestämään mainittuna aikana juhlia ja kokouksia sekä tuomaan niissä julki solidarisuutensa Espanjan lailliselle hallitukselle. Niinikään esitettiin toivomus, että asiaa mahdollisuuksien mukaan käsiteltäisiin myös "työnjuhlissa". Puoluelehdistölle lähetettiin asiasta aineistoa ja kehoitettiin niitä oma-aloitteisestikin asiasta kirjoittamaan. Myöhemmin Puolutoimikunta hyväksyi puolutoimiston toimenpiteet asiassa.

Sekalaisia asioita.

Talon Sirkuskatu 3:n korjaustyöt. - Kun oli osoittautunut välttämättömäksi tehdä puolueen omistamassa talossa huomattavia korjauksia, Puolutoimikunta käsitteli asiaa 18/7 puoluesihteerin laatiman korjaussuunnitelman perusteella sekä asetti jaoston tutkimaan suunnitelmaa yksityiskohtaisesti sekä tutustumaan kiinteistön kuntoon ja sen vaatimiin välttämättömiin korjauksiin. 5/4 Puolutoimikunta käsitteli asiaa uudelleen asettamansa jaoston ehdotuksen pohjalla sekä päätti hyväksyä esitetyn suunnitelman, minkä mukaan korjauskustannukset saivat nousta noin 300.000 mk:aan. Tällöin edellytettiin m.m., että puolutoimistossa oli suoritettava erinäisiä muutostöitä, rakentamalla m.m. oteishalli, kassaholvi y.m. Ai-

kaisemmin asetettu jaosto velvoitettiin Puolutoimikunnan puolesta tarkkailemaan korjaustöitä. Kustannukset korjaustöistä sen jälkeen, kun vielä suoritettiin pääportaiden maalaus, nousivat kaikkiaan noin 317.000 markkaan, mistä määrästä Kansanvallalta perittiin eräistä erikoistöistä noin 8.000 mk.

Kunnianosoituksia. - Edv. Valpas-Hännisen hautakummulle laskettiin Puolutoimikunnan puolesta hautaustilaisuudessa 17/1 seppelö, puoluesihtööri Aaltosen puheessa puolueen puolesta vainajan muistolle.

Edv. Valpas-Hännisen muistomerkkikomitealle on Puolutoimikunta myöntänyt 500 mk muistomerkin hankkimiseksi vainajan haudalle.

Edesmenneen Eteenpäin-lehden päätoimittajan Olavi Erosen hautakummulle laskettiin Puolutoimikunnan puolesta hautaustilaisuudessa Viipurissa 20/2 seppelö.

Puolutoimikunnan entisen puheenjohtajan ja pitkäaikaisen jäsenen Matti Paasivuoren haudalle laskettiin hautaustilaisuudessa 21/6 Puolutoimikunnan puolesta seppelö, puheenjohtaja Harvalan puheessa puolueemme puolesta vainajan suuresta elämäntyöstä ja sen merkityksestä maamme työväenluokalle. Hautaus kustannettiin yhdessä SAK:n kanssa, kustannusten noustessa yhteensä 10.683 mk:aan.

Yhteistoiminnassa turkulaisten toverien kanssa on Puolutoimikunta päättänyt ryhtyä toimenpiteisiin muistokiven hankkimiseksi tri N. R. af Ursinin haudalle. Myöhemmin hyväksyttiin turkulaisten toverien suunnitelma, minkä mukaan haudalle hankitaan noin 4.200 mk maksava hautakivi, joka varustetaan vainajan profiilin korkokuvalla. Kustannukset on arvioitu kaikkiaan noin 8.000 mk:aan, mikä summa jaetaan tasaa Turun järjestöjen ja puolueen kesken. - Niinikään on periaatteessa päätetty myös hankkia muistokivi T. Tainion haudalle.

Talonmies O. Mäkisen täyttäessä 17/1 50 vuotta muisti Puolutoimikunta häntä pienellä lahjalla.

Latvialaisen puolue toverin tri Paul Kalninin täyttäessä 65 vuotta Puolutoimikunta lähetti hänelle onnittelusähkösanoman. Samoin on lähetetty onnittelu virolaiselle tov. A. Oinaalle hänen 50-vuotispäivänään y.m. muita onnitteluja ja tervehdyksiä.

Turun Työväen yhdistyksen 50-vuotisjuhlassa edusti Puolutoimikuntaa A. Aaltonen.

Valtion komiteat y.m. - Puolutoimikunnan annettua puo-

luesihteerin tehtäväksi laatia ehdotus siitä, millä tavalla olisi meneteltävä nimitettäessä puolueen jäseniä valtion komiteoihin ja erinäisiin valtion hallinnassa olevien liike- y.m. laitosten hallintoelimiin, oli puoluesihteerin hankkinut selvityksen siitä, missä määrin puolueen jäseniä on komiteoihin ja mainittuihin hallintoelimiin kutsuttu. Puoluetoimikunta päätti puoluesihteerin esityksen mukaisesti 14/6 hyväksyä asiasta seuraavan päätöslauselman:

"Omaksuen sen kannan, että puolueen on pyrittävä vaikuttamaan valtion ja yhteiskunnan asioihin ja niiden valmisteluvaiheessa, pitää Puoluetoimikunta tarpeellisena, että puolueen edustajia on mukana niin valtion komiteoissa kuin valtion välittömässä ja välillisessä hallinnossa olevien liike- ja teollisuuslaitosten johdossakin.

Jotta työväen edustus sanotuissa komiteoissa ja laitoksissa vastaisi tarkoitustaan, Puoluetoimikunta pitää tarpeellisena, että jäseniä niihin nimitettäessä noudatetaan tähänastista suurempaa suhteellisuutta ottamalla, mikäli mahdollista, huomioon eduskunnassa vallitsevat voimasuhteet.

Milloin komiteoissa tulee ratkaistavaksi suurempia periaatteellisia kysymyksiä tai muuten tärkeitä kysymyksiä, on niissä olevien puolueen jäsenten selostettava niitä Puoluetoimikunnalle sekä mahdollisuuksien mukaan jo ennakolta neuvoteltava niistä Puoluetoimikunnan kanssa.

Jotta samoja henkilöitä ei liiaksi rasitettaisi kovin monilla tällaisilla tehtävillä ja jotta toisaalta niiden kokoonpano saataisiin vastaamaan mahdollisimman hyvin tarkoitustaan, olisi Puoluetoimikunnan saatava tilaisuus ennen nimitysten tapahtumista harkita, keitä se haluaa kysymyksessä oleviin tehtäviin suositella. Kiireellisissä tapauksissa on ratkaisu jätettävä Puoluetoimikunnan puheenjohtajan, eduskuntaryhmän puheenjohtajan ja puoluesihteerin yhdessä suoritettavaksi."

Kertomusvuoden aikana on valtion komiteoihin ja liikelaitosten hallintoelimiin nimitetty seuraavat puoluetoverit, joiden nimityksistä on tehty merkinnät Puoluetoimikunnan pöytäkirjoihin, eikä Puoluetoimikunnalla ole ollut muistuttamista näiden nimitysten johdosta:

Helmer Lehti on nimitetty jäseniksi komiteaan, jonka tehtävänä on lähinnä harkita keinoja maatalouden edistämiseksi.

Kunnallisverorasituksen tasoittamista tutkivaa komiteaa täydennettäessä nimitettiin sen jäseneksi m.m. J. E. Janatuinen.

Tuoreen mehun valmistamiskysymystä käsittelevään komiteaan on nimitetty Miina Sillanpää.

Leimaverolain uudistusta käsittelevään komiteaan nimitettiin A. Aaltonen.

Armeijan perushankintoja käsittelevän komitean jäseniksi nimitettiin Onni Hiltunen ja Onni Peltonen.

Kansan eläkelain täytäntöönpanoa valmistelevaan komiteaan nimitettiin Edv. Huttunen ja E. Härmä.

Valtion tykkitehtaan johtokunnan jäseneksi valittiin Mauno Pekkala.

Kun oli käynyt selville, että hallitus oli halukas täydentämään maaseudun asunto-olojen parantamista tutkivaa komiteaa, Puoluetoimikunta päätti esittää lisäjäseniksi Väinö Voionmaan ja Otto Marttilan. Samalla päätettiin esittää, että myös kaupunkien asunto-oloja tutkivaa komiteaa täydennettäisiin valitsemalla siihen lisäjäseneksi Johan Helo. Jälkimmäiseen komiteaan nimitettiin sittemmin lisäjäseneksi J. Helo, mutta ensinmainittuun komiteaan tuli lisäjäseneksi rouva Elli Nurminen.

Kustannusosakeyhtiö Kansanvalta. - Yhtiökokouksessa, joka pidettiin 18/5, valittiin Puoluetoimikunnan antamien evästysten mukaan johtokunnan erovuoroiset jäsenet A. Aaltonen ja K. H. Wiik uudelleen. Varajäseneksi valittiin O. Oksasen tilalle Matti Turkia. Tilintarkastajiksi valittiin edelleen A. Sirjola ja T. Vilppula sekä varalle Maria Sinisalo.

Liputuskysymys. - Kun puoluetoimistolle oli tehty tiedusteluja, jotka lähinnä tarkoittivat liputtamista vapunpäivänä, oli puoluetoimisto antanut sellaiset ohjeet, että yleensä oli noudatettava samaa menettelytapaa kuin edelliselläkin vuotena. Käsiteltävänä tätä kysymystä koko laajuudessaan Puoluetoimikunta tuli siihen tulokseen, ettei ollut syytä ottaa sitä esille ennen vapua, vaan oli kysymys tuonnempaa otettava päiväjärjestykseen tarkoituksella saada lippujen käyttöä rajoittavat säännökset muutetuiksi.

Toimittaja Y. Kaarneen valitus. - Toimittaja Kaarne oli tehnyt Puoluetoimikunnalle valituksen väittäen joutuneensa pitkäperjantain aattona Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestön kokouksessa solvauksen alaiseksi. Asiakirjoihin liittyivät Sulo Winterin, jota Kaarne väitti solvaajaksi, laajat selitykset erinäisiltä kokouksessa läsnäolleilta henkilöiltä sekä Helsingin Sos.-dem. Kunnallistoimikunnalta. Asian johdosta toimitutti Puoluetoimikunta valitsemillaan henkilöillä kuulustelun ja tämän kuulustelun tulokset liittyivät myös asiakirjoi-

hin. Puolue-toimikunta katsoi jutussa selvitetyksi, että mainitussa kokouksessa oli arvosteltaessa S.S:n toimitusta käytetty sopimatonta ja epätoverillista kieltä, mikä oli omiaan saamaan aikaan epäsovua puolueen jäsenten keskuudessa sekä myrkyttämään puolue-elämää Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestössä, sekä että tähän keskusteluun oli joko puheenvuoroja käyttämällä tai välihuudoin osallistunut myös Sulo Winter, jonka lausumat olivat olleet ilmeisesti Y. Kaarnetta loukkaavia, minkä vuoksi Puolue-toimikunta päätti antaa Winterille varoituksen sopimatoman esiintymisen johdosta. Samalla Puolue-toimikunta katsoi aiheelliseksi huomauttaa, ettei se S.S:ssa ollut uutinen, joka koski mainittua kokousta, ollut muodoltaan hyvin harkittu, mutta piti oikeana S.S:n toimituksen menettelyn, ettei lehdessä viritetty asiasta enää laajempaa keskustelua sen jälkeen, kun se oli alustusti joutunut Puolue-toimikunnan tutkittavaksi.

Ylioppilaiden adressipuuha yliopistoasiassa. - 10/5 puoluesihteerä esitti Puolue-toimikunnan harkittavaksi, oliko syytä ryhtyä joihinkin toimenpiteisiin, jotta työvästö tietäisi olla varuillaan AKS:n ja ylioppilasosakuntien adressipuhan johdosta. Puolue-toimikunta päätti antaa asiasta ohjeita puoluelehdille ja puoluesihteerin tehtäväksi annettiin kirjoittaa lehdillemme perusteluja, joilla näiden olisi adressipuhua vastustettava.

Aineiston hankkiminen asuntokysymyksestä. - Sen johdosta, että hallituksen toimesta oli ryhdytty tutkimaan maaseudun asunto-oloissa vallitsevia epäkohtia ja jotta tämä kysymys olisi saatu mahdollisimman suuren huomion kohteeksi, Puolue-toimikunta päätti 7/7 ryhtyä hankkimaan tarpeellista aineistoa asiassa etupäässä puoluelehdistön mutta myös eduskuntaryhmän käytettäväksi sekä antoi toimittaja E. A. Pullin tehtäväksi tutustua tähän kysymykseen m.m. tekemällä matkoja sollaisille paikkakunnille, missä asunto-olot tunnetusti olivat huonoja, minkä lisäksi päätettiin kääntyä joidenkin eri puolilla maata olevien muidenkin sopivien henkilöiden puoleen samalaisten pistokeiden toimittamiseksi.

Ylioppilaskunnan hallituksen vaali. - Helsingin Yliopiston ylioppilaskunnan hallituksen vaalin johdosta olivat eräät ylioppilaat tiedustelleet, miten oli suhtauduttava puolueesta erotetun Akateemisen Sosialistiseuran muodostamaan valitsijayhdistykseen ja mahdolliseen ehdokkuuteen siinä. Puolue-toimikunta vastasi tiedusteluun pitävänä toivottavana oman sosialidemokraattisen valitsijayhdistyksen perustamista, joka voisi ehkä myös muodostua uuden sos.-dem. ylioppilasyhdistyksen aluksi.

Kun Helsingin Sos.-dem. Keskusteluseura sittemmin julkai-

si ylioppilaskunnan hallituksen vaaleja varten hyvin toimitetun lentolehtisen 3.000 kappaleen painoksena, Puolutoimikunta myönsi seuralle tähän tarkoitukseen avustusta 1.500 mk.

Itsenäisyyden 20-vuotispäivä. - 12/10 Puolutoimikunta käsittelee kysymystä Suomen itsenäisyyden 20-vuotispäivän vietosta sekä saattoi kantansa asiassa järjestöjen ja puolueen jäsenten tietoon puoluelehdissä julkaistulla julkilausumalla.

TUL:n liittokokous. - 28/10 Puolutoimikunta käsittelee TUL:n liittotoimikunnan kirjelmän, jossa ilmoitettiin, että Helsingissä 21/11 pidettävässä liittokokouksessa tuli käsiteltäväksi m.m. kysymys kilpailullisen yhteistoiminnan sallimisesta porvarillisten urheiluliittojen kanssa. Puolutoimikunta päätti lausua käsityksensä, ettei sillä ollut liittotoimikunnan kannanoton johdosta huomauttamista. - Kokouksessa oli kutsuvieraana saapuvilla puoluesihteerit Aaltohen.

Työväen Matkailuliiton perustaminen. - TSL:n toimesta oli Helsinkiin kutsuttu 29. päiväksi lokakuuta koolle kokous, jossa alustavasti tarkitettiin mahdollisuuksia työväen matkailuharrastuksia ajamaan tarkoitetun liiton perustamisesta. Puolutoimikunnan edustajina olivat tässä kokouksessa Kukkonen, Andersson ja Lehmus. Liiton lopullinen perustaminen siirtyi kuluvaan vuoden puolelle.

Mimmi Lahteenojan testamentti. - Puolutoimikunnan kokouksessa 28/10 ilmoitettiin, että äskettäin edesmennyt näyttelijätär Mimmi Lahteenoja oli yhdessä aikaisemmin kuolleen veljensä kanssa testamentannut puolueelle 50.000 mk rahastoksi, jonka korot oli Puolutoimikunnan harkinnan mukaan käytettävä työväenluokkaan kuuluvien henkilöiden opiskelun helpottamiseksi Työväen Akatemiassa. Puolutoimikunta otti testamenttivarat kiitollisuudella vastaan.

Sos.-dem. Työläisnaisliiton osastojen säännöt. - Tehdyn esityksen perusteella Puolutoimikunta päätti 21/12 hyväksyä Sos.-dem. Työläisnaisliiton osastoille säännöiksi puolueosastojen mallisääntöjen mukaiset säännöt sillä lisäyksellä, että näiden osastojen jäsenten tulee kuulua myös naisliittoon.

Puolutoimiston henkilökunta. - Puolutoimiston henkilökunnassa ei kertomusvuoden aikana tapahtunut muutoksia. Toimitsija Jänätuinen väliaikaisesta toimestaan vapauttamisesta on jo edellä mainittu. 9/11 luopui toimitsija V. Kohonen toimestaan siirtyen Kansan Voiman toimittajaksi, eikä hänen tilalleen vielä vuoden kuluessa otettu toista henkilöä.

Puolueen keskuselimet.

Puolueuuvosto. - Sen johdosta, että Turun l. etel. piiristä valittu neuvoston varajäsen Kalle Rantanen oli kuollut, valittiin neuvoston kokouksessa marraskuussa uudeksi varajäseneksi Mooses Lehtinen Kaarinasta. Puolueuuvosto on kertomusvuoden aikana kokoontunut kaksi kertaa, nim. 7/3 ja 14/11. Edellisessä kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat, hyväksyttiin valistustyösuunnitelma sekä kuultiin selostus valtiollisesta tilanteesta. Toimintakertomuksen yhteydessä käsiteltiin myös kurinnotasiasia, josta neuvosto hyväksyi päätöslauselman, mikä julkaistiin puoluelehdissä. Jälkimmäisessä kokouksessa annettiin suullinen selostus puolueen kulumassa olleen vuoden toiminnasta sekä kuultiin selostus yleispoliittisesta tilanteesta.

Puolutoimikunta. - Puolutoimikunnan kokoonpanossa ei kertomusvuoden aikana ole tapahtunut muutoksia. Aikaisemman tavan mukaan on Puolutoimikunnan kaikkiin kokouksiin kutsuttu myös varajäsenet. Vakinaiset ja varajäsenet ovat ottaneet osaa kokouksiin seuraavasti: Harvala 28 kokoukseen, Aaltonen 27:ään, Kukkonen 26:een, Tanner ja Wiik 24:ään, Pekkala 22:een, Andersson 21:een, Sillanpää 20:een, Koto 18:aan, Huttunen 17:ään, Salovaara 14:ään ja Helo 11 kokoukseen. Järjestösihteeri Lehmus on ollut saapuvilla 23 kokouksessa ja päätoimittaja Kilpi 13:ssa. Kokouksia on kaikkiaan pidetty kertomusvuoden aikana 28 ja on niissä käsiteltyistä asioista merkitty pöytäkirjoihin 242 pykälää.

Puolutoimistosta v. 1937 lähetetyt kirjeet.

Arpajaisasioita	2.248	kirjettä,
järjestötoimintaa	5.372	" ,
kansainvälistä kirjenvaihtoa	93	" ,
kunnallisasiota	86	" ,
kustannustoimintaa	1.023	" ,
laina-asioita	72	" ,
lakiasioita	35	" ,
rekisteröimisasioita	490	" ,
sekalaisia asioita	60	" ,
työväentalo- y.m. omaisuusasioita	154	" ,
valistustyötä	1.926	" ,
	11.559	kirjettä.
	=====	

V. 1937 hoidettu puolutoimistossa:

rekisteröimisasioita	1.087
virastoasioita (anomuksia y.m.)	40
valituksia	10
	<u>1.131</u>
	=====

Kirjeenvaihtoa esittäviin lukuihin eivät sisälly puolueen julkaisujen ja arpajaisten mainostusta koskevat lehtiset eikä asiainhille lähetetyt asiamiesehdot. Valitusten suhteen on huomautettava, että lukuihin sisältyvät vain maaherranvirastoihin ja Korkeimpaan hallinto-oikeuteen tehty valitukset, mutta niiden lisäksi on tehty joukko valituksia ja kanteluja eri viranomaisille.

- - - - -

1/3-38.
AA/JEJ/LI

Lähte n:o 3.

K e r t o m u s

Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan toiminnasta
v:ltä 1937.

Sos.-dem. pienviljelijäin neuvottelukuntaan ovat kertomusvuoden ajan kuuluneet seuraavat henkilöt: Puheenjohtajana pääjohtaja Mauno P e k k a l a, Helsingistä; varapuheenjohtajana maanviljelijä E. P u s a, Viipurin maalaiskunnasta ja muina jäseninä kansanedustajat Toivo Halonen, Säämingistä, Hilma Koi-vulahti-Lehto, Virroilta, Jalmari Linna, Lohjalta, Otto Marttila, Janakkalasta, Antti Meriläinen, Sotkamosta, Atte Muhonen, Laukaasta, Frans Mustasilta, Hämeenkyröstä, Yrjö Welling, Kirvusta, Jalmari Väisänen, Pälkjärveltä ja Valfrid Eskola, Jämsästä, sekä pienviljelijät Albin Eronen, Tohmajärveltä, Jussi Helmisaari, Pöytyältä, Oskari Koskimies, Nurmijärveltä, ja V. R. Piippo, Piippolasta.

Neuvottelukunnan sihteerinä on edelleen ollut toimittaja Helmer L e h t i, Helsingistä.

Työvaliokuntaan ovat puheenjohtajien ja sihteerin lisäksi kertomusvuoden ajan kuuluneet neuvottelukunnan jäsenet Otto Marttila, Yrjö Welling, Jalmari Linna ja Toivo Halonen.

Neuvottelukunnan kokoukset.

Kertomusvuonna piti neuvottelukunta vain yhden varsinaisen kokouksen, ollen tämä kokous Helsingissä tammikuun 31 p:nä. Kokouksessa, jonka avasi puheenjohtaja Pekkala, esitettiin aluksi neuvottelukunnan toimintakertomus edelliseltä vuodelta ja valittiin neuvottelukunnan virkailijat sekä edustajat eri puolue-elimiin, samoin kuin työvaliokunnankin jäsenet.

Varsinaisista kokouksessa käsitellyistä asioista oli ensimmäisenä käsiteltävänä Helmer L e h t i n alustus valtion viimeaikaisesta toiminnasta maatalouspolitiikan alalla. Alustaja katsoi valtion viimevuosien maatalouspolitiikan johtaneen siihen, että suurviljelys ja yleensä maan vauraammat viljelysseudut ovat päässeet siitä kohtuuttomasti hyötymään pienviljelykseen ja maan syrjäseutuihin verraten. Hän esitti joukon näkökohtia, jotka olisi otettava huomioon maatalouspolitiikan

saattamisessa sellaiseksi, että sen suoma tuki tähänastista tasaisemmin kohdistuisi erisuuruisiin viljelmiin.

Asiassa ei tehty kiinteitä päätöksiä, vaan alustajaa kehoitettiin ottamaan huomioon esitetyt ajatukset hänen toimissaan "Vakiinnuttamispalkkiokomiteassa", sen ainoana sosiaalidemokraattisena jäsenenä.

Toisena alustuksena oli Otto Marttila n alustus kyläteiden ottamisesta valtion haltuun, tai valtion avustuksen lisäämisestä näiden teiden osalta. Alustuksen johdosta neuvottelukunta päätti kehoittaa edustaja Marttilaa huolehtimaan siitä, että asiassa tulee jätetyksi aloite eduskunnalle.

Kolmantena käsiteltiin E. Pusa n alustus manttaalikuntiin kuuluvien tilojen verotuksen alirajan korottamisesta siten, että 20 markkaa pienempiä veroeriä ei asianomaisilta perittäisi. Neuvottelukunta päätti kehoittaa edustaja Atte Muhos e n valmistamaan ja eduskunnalle jättämään sanottuun päämäärään tähtäävän aloitteen, mitä tehdessään hänen on otettava selvyys myöskin siitä, eikö kinkerirasituksen poistaminen näistä maksuista olisi tarpeen vaatima.

Seuraavana asiana oli esillä Fr. Mustasilan ehdotus aloitteen jättämisestä eduskunnalle sellaisen lainsäädännön aikaansaamiseksi, jonka perusteella ne pienviljelijät, jotka ovat joutuneet tapaturman uhreiksi ennenkuin nykyinen tapaturmavakuutuslaki oli olemassa, pääsisivät tapaturmakorvauksesta osalliseksi. Neuvottelukunta kehoitti Mustasiltaa valmistelemaan asiaa lähemmin, asiantuntijoita apunaan käyttäen, ja jättämään eduskunnalle aloitteen, mikäli se osoittautuu tarkoitukse muksiseksi.

Vielä käsiteli kokous Pusa n alustuksen perusteella kysymystä sellaisten muutosten aikaansaamisesta verotuslakeihin, että erikoisen arvokkaita satoja tuottavat viljelykset, kuten esim. sokerijuurikasviljelys, voitaisiin verottaa erikseen, eikä siis yleisen pinta-alaverotuksen perusteella. Neuvottelukunta piti aloitetta suositeltavana, mutta katsoi, että aloitteen tarkoituksenmukaisuudesta on kuitenkin neuvoteltava lakimiesten kanssa. Asian lähempi hoitaminen jätettiin kansanedustajain Matti Lepistö n ja Emil Jokisen huoleksi.

Otto Marttila kiinnitti toisissa alustuksissaan huomiota pienviljelijäin asutokysymykseen. Neuvottelukunta päätti, että ellei professori Voionmaan aloitteeseen työläisten asunto-olojen parantamiseksi sisälly esitys myöskin pienviljelijäin asunto-olojen parantamista tarkoittaviksi toimenpiteiksi, on tähän tähtäävä erillinen aloite jätettävä eduskunnalle. Asian hoitaminen jätettiin edustajain Marttilan ja Halos e n

huoleksi.

Lopuksi päätti neuvottelukunta asettua puoltamaan E. Pusan puolueen talouspoliittisen neuvottelukunnan toimeksiannosta laatimaa aloitetta valtion perunamonopoolin aikaansaamiseksi maahamme.

Neuvottelukunnan tavanmukainen syyskokous jätettiin pitämättä, koska katsottiin, että rahaasia-aloitteiden teko nyt olisi vähemmän tarkoituksenmukaista, sosialidemokraattisten edustajain voitua jo hallituksessa talousarvion laadinnan yhteydessä tehdä ehdotuksensa maan vähävaraisen väestön aseman parantamiseen tähtäävien määrärahojen suhteen. Kokouksen pitämättä jättämiseen vaikutti osaltaan myös se, että neuvottelukunnan sihteeri näihin aikoihin oli pitemmällä ulkomaanmatkalla.

Työvaliokunnan kokoukset.

Neuvottelukunnan työvaliokunnalla oli kertomusvuoden aikana yksi kokous, minkä lisäksi puheenjohtajat ja sihteeri ovat pitäneet eräitä neuvottelukunnan toimintaa koskevia neuvottelutilaisuuksia. Mainittu työvaliokunnan kokous pidettiin 28 p:nä huhtikuuta ja oli siinä saapuvilla myös useita neuvottelukuntaan kuulumattomia sos.-dem. eduskuntaryhmän pienviljelijäedustajia.

Kokouksessa, jonka avasi puheenjohtaja P e k k a l a, alusti neuvottelukunnan sihteeri L e h t i kysymyksen maataloustuotteiden hintatuesta, pohjautuen hänen alustuksensa vientipalkkiokomitean keräämiin tietoihin. Hän selosti Vakiinnuttamispalkkiokomitean kannanottoa väkirehujen verotukseen nähden, korkeampi-asteisten maataloustuotteiden kulutuksen lisäämistä valtion laitoksissa sekä sitä, miksi jo mainittu komitea oli tullut kielteiseen tulokseen maataloustuotteiden alihintaan myymisestä oman maan vähävaraiselle väestölle.

Asiassa käytettiin lukuisia puheenvuoroja, joissa Lehden kannanotto edellämainitun komitean käsittelemiin asioihin nähden sanotussa komiteassa hyväksyttiin, päättäen kuitenkin samalla, että neuvottelukunnan on vastaisuudessa koetettava kysyttävä kysymystä tärkeimpien maataloustuotteiden alihintaan myymisestä kotimaan vähävaraisille, erittäinkin lapsirikkaille perheille. Samoin päätettiin, että neuvottelukunnan piirissä on, mikäli olosuhteet sallivat, koetettava kehittää kysymystä sellaisen järjestelmän luomiseksi, jossa valtion hinta- ja palkkapolitiikan avulla koetetaan aikaansaada visseissä rajoissa liikkuva tasapainotila työpalkkojen ja tavarain hintojen välillä.

Neuvottelukunnan muu toiminta.

Neuvottelukunnan taholta suoritettu luentotoiminta on kertomusvuoden aikana rajoittunut niihin luentoihin, joita sen virkailijat ja jäsenet ovat kansanedustajaominaisuudessaan tai yksityishenkilöinä pitäneet eri tahoilla maata.

Puolusen sanomalehdistöä on sihteeri nytkin avustanut lähettämällä TST:n kautta keskimäärin enemmän kuin yhden maatalousteknillisen artikkelin viikossa ja sen lisäksi noin yhden maatalous- tai muun talouspoliittisen artikkelin viikossa kaikille puoluelehdille. Myös puheenjohtaja on ahkerasti lähettänyt puoluelehdille artikkeleita pienviljelijöitä koskevista kysymyksistä.

Edustus puolue-elimissä.

Neuvottelukunnan edustajaksi puolue-toimikunnan ja puolue-uudoston kokouksiin on ollut valittuna sihteeri Lehti ja puoluekokoukseen E. Pusa.

Neuvottelukunnan raha-asiat

on tänä kertomusvuonna, niinkuin ennenkin, hoidettu puolue-toimikunnan taholta.

Helsingissä, helmikuun 25 p:nä 1938.

SOSIALIDEMOKRAATTINEN PIENVILJELIJÄIN NEUVOTTELUKUNTA

Mauno P e k k a l a

Helmer L e h t i.

HL/LI

Lite n:o 4.

Sos.-dem. Puolueen tilinpäätös 31.12.1937.

T u l o s t a s e.

T u l o t:

Puoluejäsenmaksujen tili	260.524:25
Lisämaksun tili	17.193:90
Ylim.jäsenmaksujen tili (puoluekok.kust.)	60.004:-
Työväen Kalenterin tili	117.005:05
Kevättervehdyksen tili (2/3 puol.)	10.207:40
Vappumerkin tili " "	38.005:10
Kustannus toiminnan tili	3.071:70
Välitystili	10.509:85
Arpajaisten tili (kokonaistulos)	416.669:75
Järjestötyön tili	8.129:85
Korko- ja osinkotili	75.834:25
Työväentalojen tukemisrahaston tili	9.208:69
Poistettujen saatavien tili	<u>271.503:35</u>

Mk. 1.297.867:14
=====

M e n o t:

Palkkatili	208.190:80
Kulunkitili	22.133:35
Valistus- ja matkakustannusten tili	97.758:60
Kiinteimistöhoitotili	74.333:61
Avustustentili	45.000:-
Ulkomaisten asiain tili	66.301:35
Tietotoimiston tili	1.371:55
Puolueuuvoston tili	16.173:-
Pienviljelijäin Neuvottelukunnan tili	1.722:-
Käyttövarojen tili	19.670:50
Oikeusavustusten tili	3.000:-
Työväen Arkiston tili	34.000:-
Arpajaisten tili (piirien osuus $\frac{1}{2}$)	208.330:-
Poistojen tili	143.388:60
Valistus- ja vaalirahaston tili	190.639:30
Kiinteimistön uudistamisrahaston tili	<u>100.000:-</u>
	1.232.012:66
V o i t o k s i	<u>65.854:48</u>

Mk. 1.297.867:14
=====

O m a i s u u s t a s e .

V a r a t:

Kassatili	133.027:29
Pankkitili	1.225.242:70
Henkilötili	64.665:44
Tietotoimiston tili	6.443:35
Vier.velkakirjojen tili	16.000:-
Osakkeiden tili	50.000:-
Kalustotili	100:-
Kiinteimistön tili	1.260.000:-
Kustannustoiminnan tili (varasto)	1:-
Välitystili	100:-

Mk. 2.755.579:78

=====

V e l a t:

Henkilötili:	
piirien arpavoittosaatavat,	
Tanskan sos.-dem. puolueen velka y.m.	
pienempiä tilivelkoja	456.780:96
Välitystili:	
arpavoitot ja niiden jakelukustann.	346.400:-
Tietotoimiston tili (ennakot)	902:50
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	810.713:76
Helsingin Työväen Säästöpankki	400.000:-
Mimmi Lähteenojan rahaston tili	49.544:10
Toimintansa lop.yhd.tili	159.866:72
Työväentalojen tukemisrahastontili	3.100:-
Asiamiestentili (Kalent.ylim.palkk.)	8.318:08
Valistus- ja vaalirahaston tili	200.000:-
Kiinteimistön uudistamisrahast.tili	100.000:-
	2.535.626:12
Varat yli velkojen	219.953:66

Mk. 2.755.579:78

=====

Tilintarkastuslausunto.

Valittuina tarkastamaan Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen r.y. tilejä ja hallintoa vuodelta 1937 olemme tehtävän suorittaneet ja annamme sen johdosta seuraavan lausunnon:

Tilinavaus tilikauden alussa oli oikea.

Kirjanpito on järjestetty tarkoituksenmukaisesti sekä huolella hoidettu ja perustuivat, mikäli pistokokein olemme voineet todeta, tulojen ja menojen kirjaukset hyväksyttäviin tilitodisteisiin.

Käteiset rahavarat, jotka laskimme tarkastuksen aikana, vastasivat rahatilin eroitusta. Samoin havaitsimme pankkitilien saldot tarkastustilaisuudessa kirjanpitoa vastaaviksi.

Kiinteistö, arvopaperit, obligatiot ja osakkeet sekä varastot vastasivat niille tilinpäätökseen merkittyjä arvoja ja ovat riittävästi palovakuutetut.

Tilinpäätös on oikein laadittu.

Kun tarkastuksessa emme ole havainneet mitään aihetta huomautuksiin ja kun muutenkin olemme saaneet sen käsityksen, että asioita on hoidettu huolellisesti, ehdotamme:

että tilinpäätös vahvistetaan ja

että asianomaisille tilivelvollisille myönnetään vastuuvapaus vuodelta 1937.

Helsingissä helmikuun 22 p:nä 1938.

Tapani U s k i

Matti T u r k i a

T. H. W i l p p u l a

Syksyllä järjestetään piirittain vähintään 2-päiväisiä kurssseja järjestötoimitsijain kasvattamiseksi. Kurssien käytännöllinen järjestely jää kunkin piiritoimiston huoleksi, ja osanottajain kustannukset suorittavat joko lähettäjäyhdistykset tai asianomaiset piiritoimikunnat harkintansa mukaisesti. Kurssseille on pyrittävä saamaan kehityskykyisiä, nuoria osanottajia jokaisesta piirijärjestön jäsenyhdistyksestä. Kurssseille puolue-toimikunta välittää yhden tai kaksi luennoitsijaa. Näiden piirikunnallisten kurssien osanottajista kehityskykyisimmät voidaan lähettää osanottajiksi seuraavan vuoden tammi-helmikuussa järjestettävälle puoluekurssseille Helsinkiin. Viimeksimainitut kurssit järjestetään 7-päiväisiksi, tarkoituksenaan pystyvän vaalivalistustyöntekijäin kouluttaminen. Kurssien osanottajien matkakustannukset suorittaa puolue-

Läite n:o 2.

E h d o t u s

--- --

TST:n tulo- ja menoarvioksi 1/3 '38 - 28/2 '39.

--- --

- 2 -

toimisto, ja piiritoimikuntien sekä yhdistysten on syytä avustaa jollakin pienellä summalla osanottajia. Jokainen piiri voi lähettää kursseille osanottajia 3-4 henkilöä. - Viime vuonna piirittäin järjestettyjen neuvottelupäivien sarjaa jatketaan.

Kunnallista neuvontatoimintaa puolue-toimikunta on kuluvan vuoden alusta jo päättänyt ryhtyä tehostamaan ja on tätä varten kiinnitetty puolue-toimiston palvelukseen lisää työvoimaa. Kunnallisasiain jaosto tulee lähiaikoina valmistamaan yksityiskohtaiset toimintaohjeet silmäläpikäen voimasuhteita eri kunnissa sekä muutenkin laatimaan ehdotuksia puolue-toimikunnalle toiminnan tehostamiseksi. Suunnitelmaan sisältyy lisäksi m.m. käytännöllinen neuvontatyö eri puolilla maata.

Työväen Kunnallisopista ilmestyy lähiaikana uudistettu laitos.

Syyskauden alkajaisiksi on entiseen tapaan jokaisessa järjestössä syytä järjestää uusien jäsenten vastaanotto tilaisuuksia. Suuremmille paikkakunnille on syyskauden aikana tarkoitus järjestää erikoisia ohjelmallisia, poliittisia kokouksia tai juhlia, joihin puhujiksi on saatava meikäläisiä hallituksen jäseniä, kansanedustajia sekä puolue-elinten toimihenkilöitä. Tilaisuuksien järjestämisessä puolue-toimisto antaa aikanaan yksityiskohtaisia ohjeita.

Vappujuhlia ja maakuntajuhlia järjestetään edelleenkin entiseen tapaan. 26 p:nä kesäkuuta järjestää puolue yhdessä Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton kanssa Turussa Pohjoismaisen kansanvallan päivän, jonka valmisteluihin on jo ryhdytty.

Yhteistoiminnassa Pienviljelijäin Neuvottelukunnan kanssa puolue-toimikunta on päättänyt järjestää lähemmin määrättävänä aikana syksyllä koko maata käsittävät pienviljelijäpäivät.

Muu valistustoiminta.

Vaaleja, kirjallisuuden levityksen tehostamista ja muuta propagandatoimintaa varten on tarkoitus muodostaa koko maata käsittävä asiamiesverkosto.

Kasvatus-toimikunta jatkaa työtään entiseen tapaan.

Elokuva-toiminnan käytännölliseksi eteenpäinviemiseksi puolue-toimikunta on julistanut kilpailun puolueen tarkoituksiin sopivan elokuvan käsikirjoituksen hankkimiseksi. Kun tämän kilpailun tulokset lähiaikana saadaan ratkaistuksi, voitaneen sen perusteella ryhtyä valmistamaan valistustoiminnallemme välttämättömiä omia elokuvia. - Työväen laulujen saamiseksi gramofonilevyille järjestöjemme tarvetta varten puolue-toimikunta on jo ryhtynyt toimenpiteisiin. - Työväen laulukirjan uusimisesta puolue-toimikunta niinikään on tehnyt päätöksen.

Lähe n: 6.

E h d o t u s

Sos.-dem. Puolueen tulo- ja menoarvioiksi v:lle 1938.

T u l o j a:

Puolueenjäsenmaksuja 28.000 jäsen. á 9/-	252.000:-
Lisäjäsenmaksua (tuloveroa)	15.000:-
Kiinteistötilin ylijäämä	150.000:-
Kalenteriulkaisuihin	100.000:-
Kevättervehdyksestä ja vapumerkistä	40.000:-
Korkotilin eroitus	55.000:-
Arpajaisista	120.000:-
Sekalaisia tuloja	40.000:-

Mk 772.000:-

=====

M e n o j a:

Palkkajentili	330.000:-
Kulunkitili	50.000:-
Valistus-, opinto- ja matkakustannusten tili	150.000:-
Ulkomaisten asiain tili	80.000:-
Puolueneuvoston tili	17.000:-
Pienviljelijäin neuvottelukunnan ja talouspo-liittisen komitean tili	10.000:-
Työväen Arkisto	40.000:-
Avustukset:	
Arbetsblad	5.000:-
Sos.-dem. Työläisnuorisoliit-to	20.000:-
Sos.-dem. Työläisnaisliitto	20.000:-
Sos.-dem. Työläisnaisliitto (ylimääräinen avustus)	10.000:-
Tietotoimistoa varten vara-taan	10.000:-
Käyttövarojentili	65.000:-
	30.000:-

Mk 772.000:-

=====

Läite n:o 2.

E h d o t u s

TST:n tulo- ja menoarvioksi 1/3 '38 - 28/2 '39.

T u l o j a:

Lehdiltä	240.600:-
Avustuksia	<u>24.000:-</u>
	Mk 264.600:-
	=====

M e n o j a:

Palkat	144.000:-
Avustajat	60.600:-
Kuvitus	15.600:-
Välineet	19.200:-
Postitus	3.600:-
Sekalaisia kuluja (vuokra, siivous ym.)	<u>21.600:-</u>
	Mk 264.600:-
	=====

Lehtien kuukausisuoritukset.

	V. 1938	V. 1937
Eteenpäin	800:-	700:-
Hämeen Kansa	750:-	600:-
Kansan Lehti	3.500:-	3.400:-
Kansan Työ	3.200:-	3.000:-
Kansan Voima	750:-	600:-
Pohjanmaan Kansa	750:-	600:-
Pohjolan Työ(mies)	800:-	300:-
Savon Työmies	750:-	600:-
Sosialisti	1.600:-	1.400:-
S. Sosialidemokraatti	4.000:-	3.900:-
Uusi Aika	1.000:-	1.000:-
Työn Voima	1.400:-	1.400:-
Vapaus	<u>750:-</u>	<u>600:-</u>
	Mk 20.050:-	18.100:-
	=====	=====

11/3-38.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

(Ehdotus päätöslauselmaksi.)

Puolueneuvoston kokous, puolue toimikunnan kantaan yhtyen ja ottaen huomioon nykyisen maailmanpoliittisen tilanteen, jolle on tunnusmerkillistä diktatuurimaiden maailmanrauhaa ja demokratiaa uhkaavat varustelut ja menettelytavat,

pitää tarpeellisena tähänastista suuremmassa määrässä huolehtia maamme puolustuksen tehokkuuden lisäämisestä kuitenkin huomioonottamalla, ettei sillä horjuteta maan taloudellista kantokykyä ja valtion rahallista asemaa eikä vaaranneta yhteiskunnallisten uudistusten toimeenpanoa, sekä

kehoittaa sos.-dem. eduskuntaryhmää tätä silmälläpitäen harkitsemaan laadittua puolustuslaitoksen perushankintaohjelmaa sekä kannattamaan siinä tehdyistä ehdotuksista semmoisia, joita voidaan täysin asiallisilla syillä perustella, mikä lisäksi tähän tarkoitukseen tarvittavat varat olisi vaa-
dittava koottaviksi pääasiassa tulo- ja omaisuusveroa korottamalla.

Samalla puolueenueuvosto pitää tarpeellisena huomauttaa, että kun yhteiskunnan varoja käytetään huomattavia määriä puolustuslaitoksen tehostamiseksi, valtiovallan on käytettävissään olevin keinoin jatkuvasti kiinnitettävä huomiota kansanvaltaisen hengen ja ajattelutavan vahvistamiseen puolustuslaitoksen keskuudessa.

1000 900 800 700 600 500 400 300 200 100 0

Pöytäkirja

Sos.-dem. Puolueneuvoston kokouksesta 16/10- 1938.

Laatinut: J.E. Janatuinen.

Pöytäkirja, joka tehtiin Suomen
Sosialidemokraattisen Puolueen Puolue-
neuvoston kokouksessa Helsingissä Edus-
kuntatalossa 16. päivänä lokakuuta 1938
Puhetta johtivat Puoluetoimikunnan puheen-
(sekä varapuheenjohtaja Edv. Huuttunen
johtaja Kaarlo Harvala ja pöytä-
kirjan laati toimitsija J.E. Jantunen.
t u i n e n .

1 §.

Puheenjohtaja Kaarlo Harvala ilmoitettua, että puolueen sääntöjen 40 §:n mukaan hänen on johdettava puhetta tässä kokouksessa sekä kutsuttua pöytäkirjaa pitämään toimitsija J.E. Jantunen, toimitettiin nimenhuuto, jolloin havaittiin, että saapuvilla olivat liitteessä n:o 1 mainitut Puolueeneuvoston päätösvaltaiset jäsenet.

Puoluelentä edustivat: S. Sosialidemokraattia Eino Kilpi, Sosialistia Ano Airisto, Uutta Aikaa Viljo Rantanen, Kansan Lehteä R. Rinne, Y. Wilén ja T. Mansner, Kansan Työtä J. Leino, Eteenpäin-lehteä O. Viitasalo, Kansan Voimaa J. Raatikainen ja K. Haapasalo, Vapautta V. Paavilainen, Työn Voimaa R. Oittinen, Pohjanmaan Kansaa E.K. Mäkinen, Pohjolan Työtä K. Kaukovaara ja Arbetarbladetia O. Fager.

Piiritoimikuntia edustivat: Uudenmaan l. piiritoimikuntaa A. Lehtonen ja E. Palonen, Turun l. etel. piiritoimikuntaa E. Tuominen, Satakunnan piiritoimikuntaa A. Kontula, Hämeen l. etel. piiritoimikuntaa E. Saarinen, Hämeen l. pohj. piiritoimikuntaa T. Mansner ja E. Lindfors, Viipurin l. länt. piiritoimikuntaa E. Putkonen, Viipurin l. it. piiritoimikuntaa M. Nevalainen, Mikkelin l. piiritoimikuntaa Kaukinen. Kuopion l. länt. piiritoimikuntaa J. Miettinen ja A. Paasonen, Kuopion l. it. piiritoimikuntaa P. Kettunen, Vaasan l. it. piiritoimikuntaa A. Suuronen, Vaasan l. etel. piiritoimikuntaa I. Penttala, Vaasan l. pohj. piiritoimikuntaa P. Lehtonen, Lapin piiritoimikuntaa V. Ervasti ja Hilda Herrala sekä Suomen Ruotsalaista Työväenliittoa G. Henriksson.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmää edusti H. Aattela, Sos.-dem. Työläisnaisliittoa Anni Huotari ja Sos.-dem. Työläisnuorisoliittoa S. Manninen. Saapuvilla oli myös puolueen tilintarkastajan puheenjohtaja T. Uski.

2 §.

Puheenjohtaja Kaarlo H a r v a l a ilmoitti, että tästä kokouksesta on puolueen sääntöjen 40 §:n mukaisesti ilmoitettu Puolueneuvoston jäsenille lähetetyllä, näin kuuluvalla kiertokirjeellä:

" H. T.

Niinkuin aikaisemmin on ilmoitettu, pidetään sos.-dem. puolueneuvoston kokous Helsingissä Eduskuntatalossa sos.-dem. ryhmän kokoushuoneessa sunnuntaina lokakuun 16. päivänä 1938, alkaen klo 10.

A s i a l l i s t a:

- 1) Kokouksen avaus (Puoluetoimikunnan puheenjohtaja Kaarlo Harvala).
- 2) Muut alkutoimet.
- 3) Määrätään seuraavan puoluekokouksen aika ja paikka.
- 4) Selostus yleispoliittisesta tilanteesta ja hallituspolitiikan saavutuksista (valtiovarainministeri Väinö Tanner).
- 5) Selostus vaalivalmisteluista (puoluesihteerä Aleksä Aaltonen).
- 6) Kokouksen lopettaminen.

Helsingissä, lokakuun 4 päivänä 1938.

Sosialidemokraattinen Puoluetoimikunta

Kaarlo Harvala

Aleksä Aaltonen."

Kokous todettiin sääntöjen mukaan koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

3 §.

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Aleksä Lehtonen ja Jalmari Vuorinen.

4 §.

Alkutoimien tultua suoritetuiksi puheenjohtaja H a r v a l a julisti kokouksen avatuksi.

5 §.

Puolueneuvosto päätti, että läsnäolo-oikeus tässä kokouksessa sallitaan vain säännöissä nimenomaan mainituille henkilöille.

6 §.

Eduskunnan puhemieselle Väinö Hakkilalle myönnettiin kokouksessa puheoikeus.

7 §.

Hyväksyttiin kokouksen työjärjestys, mikä sisältyi Puolueneuvoston jäsenille lähetettyyn kokouskutsuun.

8 §.

Päätettiin, että tästä kokouksesta puoluelehdille annettavan selostuksen tarkastaa puoluesihteerä.

9 §.

Puoluetoimikunnan esityksestä Puolueneuvosto päätti, että seuraava puoluekokous pidetään Turussa, alkaen 18. päivänä toukokuuta 1939 ja jatkuen tarpeen mukaan seuraavina päivinä.

10 §.

Valtiovarainministeri Väinö T a n n e r esitti alustuksen yleispoliittisesta tilanteesta ja hallituspolitiikan saavutuksista (Katso Liite n:o 2).

Puhetta ryhtyi johtamaan Puoluetoimikunnan varapuheenjohtaja Edv. H u t t u n e n.

Alustuksen johdosta syntyneessä keskustelussa käytti ensimmäisen puheenvuoron P a a v i l a i n e n, joka lausui käsityksensä, että nykyistä hallituskokoomusta on jatkettava ainakin seuraaviin eduskuntavaaleihin saakka, sillä tämä on verraten yleinen käsitys puolueemme jäsenten keskuudessa. Ulkopoliittisesta tilanteesta olisi jonkinlainen julkilausuma tarpeen. Esim. Ahvenanmaankysymys kaipaäsi selvitystä samaten maamme puolueettomuuskysymys.

L a n t o yhtyi alustuksessa esitettyihin ajatuksiin sekä huomautti, että Ahvenanmaan kysymyksen ratkaisua ei voida lykätä puoluekokoukseen saakka.

W i i k lausui tyytyväisyytensä sen johdosta, että alustaja oli esittänyt tasapuolisesti sekä asian hyvät että huonot puolet. Omana käsityksensä hän lausui, että Kansainliitto ei voi turvata pikkuvaltioita, mutta niiden oma varustautuminenkaan ei voi niitä turvata. Voitaäisiin ehkä sanoa, että Tanska voiaä pitää puoliaan, koska sen armeija on luotettavasti kansan käsissä. Niin ei ole kuitenkaan asian laita Suomessa. Jos Suomen taholta annetaan Venäjäälle täysi vakuus puolueettomuudesta, niin Venäjän taholta ei ole pe-lättävissä hyökkäystä, eikä Saksallekaan ole niin helppo tänne hyökätä, jos armeija on yksimielinen ja kansanvaltaisissa käsissä. Kun saksalaiset vaativat Ahvenanmaan linnoittamista, niin se osoittaa, että Saksalle ilmeisesti olisi tästä etua. Taantumusporvaristomme

sympatiat ovat Natsi-Saksan puolella. Meidän asiamme olisi paljastaa porvariston todelliset tarkoitusperät, mutta nyt puolue on sitonut kätensä ja tämä on asiassa kaikkein synkimpiä kohtia.

K e t o oli sitä mieltä, että nykyinen ulkopoliittinen tilanne on äärimmäisen huono, ehkäpä vieläkin huonompi kuin miksi Tanner sen kuvasi. Tuskinpa Saksa sentään olisi uskaltanut ryhtyä sotaan koko maailmaa vastaan, mutta heikkous oli siinä, että esim. Englannin porvaristo ei halunnut Venäjää mukaan, koska pelättiin kommunismin leviämistä. Kansainliitto on menettänyt merkityksensä ja pienvaltojen edut uhrataan suurten välisissä kaupanteoissa. Länsi-Euroopan suurvallat eivät näyttele Keski-Euroopassa kovinkaan suurta osaa. Ranska on suorastaan alentunut toisen luokan valtion asemaan. Wiik haluaisi, ettei meillä olisi viimeistäkään turvaa ja että meidän olisi suoraan päättävä antauduttava suurvaltojen armoille. Fascistisia aineksia on kyllä muidenkin maiden armeijoissa. Wiik vetää sen johtopäätöksen, että fascististen ainesten vaikutuksen vuoksi ei puolustuslaitosta saisi tehostaa. Tietysti on itsestään selvää, että fascistiset ainekset armeijassa on pidettävä kurissa ja ne on vähitellen korvattava luotettavilla, kansanvaltaisilla henkilöillä. Tilanteet muuttuvat nykyisin alituisesti, mutta meidän on muistettava, että me elämme myös tulevaisuutta varten. Emme voi tietää, milloin demokraattiset voimat pääsevät valtaan nyt diktatuurisesti hallituissa maissa, jolloin tilanne kokonaan muuttuu. - Paavilainen piti tarpeellisena julkilausumaa ulkopoliittisesta tilanteesta. Tämä asia tulee otettavaksi huomioon puolueen maanpuolustus- ja ulkopoliittista ohjelmaa tarkistettaessa. Juuri tämän vaarallisen ulkopoliittisen tilanteen vuoksi on demokraattisten ainesten oltava hallituksessa ja tätä seikkaa on joukoille tähdennettävä.

S i n e r v ä mainitsi kuulleensa joidenkin nuorten miesten sanovan, että jos kerran on tapettava, niin kyllä sen tekee mieluummin aseilla kuin paljailla nyrkeillä. Ahvenanmaan kysymyksen johdosta hän huomautti, että jos saarten linnoittamiseen ryhdytään, niin olisi saatava takeet siitä, ettei jokin suurvalta ryhdy heti vaatimaan niitä revittäviksi. Varustautumisessa ei tietenkään ole matkittava suurvaltoja, mutta se, mikä on välttämätöntä, on tehtävä. Nykyistä hallituspolitiikkaa on edelleen jatkettava sekä koetettava ottaa huomioon valitsijain toivomukset.

P a l m ilmoitti hyväksyvänsä alustuksessa esitetyt ajatukset joka kohdassa ja samoin ajatellaan asiasta myös Keski-Pohjanmaalla. Virkamiehistökin on alkanut siellä tulla kansanvaltaiseksi. Ahvenanmaan kysymykseen nähden on kanta määrättävä jo ennen puoluekokousta.

L a n t o huomautti wiikille, että tämä voisi esittää keinonsa armeijan kansanvaltaistuttamiseksi asianomaiselle ministerille. Jos saadaantautumuksellinen hallitus, niin armeijan luotettavuus käy vieläkin huonommaksi, sillä fascistiset ainekset saisivat silloin yhä enemmän vaikutusvaltaa. Ahvenanmaan kysymyksessä on vaikea ennakolta sitoa eduskuntaryhmän käsiä.

P e k k a l a oli sitä mieltä, että vaikkapa diktatuuri-maat nyt näyttävätkin olevan voitolla, niin tilanne voi muuttua. Se tilanne, mihin on jouduttu, johtuu suurelta osaltaan Englannin vanhoillisen hallituksen politiikasta. Englanti on muuten tällaisissa asioissa ennenkin menetellyt samalla tavalla. Kun sitä itseään ei uhannut mikään välitön vaara, ei se katsonut tarpeelliseksi ryhtyä käyttämään voimakkaampia keinoja. On pantava merkille, että heti, kun Englannin laivasto mobilisoitiin, Hitler katsoi parhaaksi antaa jonkin verran perään. On myöskin otettava huomioon, että Amerikalla on suuret taloudelliset mahdollisuudet ja sen yleinen mielipide on jyrkästi natsismin vastainen. Tilanne on tätänykyä siksi epämääräinen, että mitään julkilausumaa ulkopoliittisesta tilanteesta ei voida antaa.

K i l p i huomautti, viitaten Tscecko-Slovakian kohtaloon, että Suomi on kuitenkin toisenlaisessa asemassa. Tscecko-Slovakia oli sotilasliitossa Ranskan, Englannin ja Venäjän kanssa ja koko sen ulkopoliittikka oli tähdätty Saksaa vastaan. Meillä ei myöskään ole sellaisia kansallisuusvähemmistökyseksiä kuin oli Tscecko-Slovakiassa. Tämän valtakunnan rajaviivat oli myös vedetty vähän liian vapaasti. Pohjoismaiden politiikka on puolueetonta. Niin ei ollut Tscecko-Slovakian laita. Liialliseen pessimismiin ei ole aihetta. Pohjoismaiden on pyrittävä mahdollisimman läheiseen yhteistyöhön. Se, mitä saksalaiset lehdet kirjoittavat Ahvenanmaan linnoittamisesta, ei saa vaikuttaa asiaan. Kun Sandler on tässä asiassa yhtä mieltä Suomen ulkopoliittikan kanssa, niin tuskinpa kukaan voinee väittää, että hän toimisi Saksan vaikutuksen alaisena. Nyt ei näytä olevan muuta mahdollisuutta kuin jatkaa nykyistä hallituskokoomusta. - olisi hyvä, jos hallituksesta käsin voitaisiin

vaikuttaa siihen suuntaan, että STT ei käyttäisi päälähteenään Saksan tietotoimistoa, vaan myöskin Englannin ja Ranskan tietotoimistoja.

P a l m sanoi herättäneen kiusallista huomiota sen seikan, että STT ei ole osoittanut mitään toimeliaisuutta. Maailman demokraatit olisivat olleet ylivoimaisia, jos vain olisi esiinnytty pontevammin.

H u t t u n e n huomautti, että käydyssä keskustelussa ei kukaan ole esittänyt muutosta sisäpolitiikkaan nähdessä. Me olemme kyllä hallituksessa ollessamme joutuneet nielemään selästäkin, mitä oppositiossa ollen ei ilman suurta melua olisi hyväksytty, mutta toiselta puolen ei myöskään voida kieltää myönteisiä puolia. Eräs sellainen on lomalaki. Jos se saadaan hyväksytyksi, niin se merkitsee huomattavaa edistysaskelta. Ilman nykyistä hallitusta ei edes esitystä tästä asiasta olisi eduskuntaan saatu. Epämiellyttäviä kysymyksiä tulee eteenme varmasti vastedeekin, mutta ne on koetettava järjestää meidän kannaltamme parhaalla mahdollisella tavalla. Vaaleja vartenkin on nykyinen hallituskokoomus tarpeen. Valitsijat ovat kyllä oppineet ymmärtämään nykyisen asenteemme. Lex Tokoin suhteen puhuja huomautti, että hallituksessa olevat maalaisliittolaiset eivät tunteneet tässä asiassa oman ryhmänsä kantaa ja siksi näyttää siltä, että esitys on jo asiallisesti tullut tapetuksi.

Keskustelun päätyttyä todettiin, että nykyistä hallituskokoomusta on edelleenkin toistaiseksi jatkettava, ellei mitään erikoista ilmaannu. Samalla todettiin, että kokous päätti hyväksyä Puoluetoimikunnan, eduskuntaryhmän ja hallituksessa olevien puolueemme jäsenten toiminnan.

11 §.

Esiteltiin selostus puolueen vaalivalmisteluista (Liite n:o 3).

Puoluesihteri A. Aaltonen selosti kirjallisen selostuksen lisäksi vielä suullisesti eräitä kohtia vaalivalmisteluista, todeten, että puoluetoimintamme on jatkuvasti voimistunut ja että vaalimahdollisuutemme ainakin tällä hetkellä näyttävät lupaavilta.

Keskustelussa A. L e h t o n e n kiinnitti huomiota siihen, että Maataloustuottajain Keskusliiton taholta on ryhdytty organisoimaan vaalitoimintaa. Meikäläisellä väellä olisi maaseudulla syytä seurata tätä toimintaa. Puhuja oli tyytyväinen sii-

hen tapaan, millä hallitus on hoitanut yleisradiota. Sillä on ollut suuri merkitys kansanvaltaisen käsitystavan lujittamisessa.

M a n s n e r huomautti siitä, että vaaliaineisto olisi saatava käytettäväksi riittävän ajoissa. Myös lehdille olisi lähetettävä lyhyttä aineistoa. Puoluetoimiston tulisi postittaa myös lehtien toimituksille kaikki kiertokirjeensä.

P a a v i l a i n e n oli sitä mieltä, että kevätpuoleen voitaisiin lehdille lähettää pitempääkin vaaliaineistoa, mutta aivan vaalien alla olisi aineiston oltava lyhyttä.

A. A a l t o n e n huomautti, että radiossa alullepan-tua propagandaa on edelleenkin jatkettava kansanvaltaisen käsityksen lujittamiseksi ja siinä suhteessa onkin jo olemassa valmiita suunnitelmia. Paavilaiselle puhuja huomautti, että tuskinpa vaalien allakaan voidaan kokonaan luopua pitemmän vaaliaineiston julkaisemisesta lehdistä, koska juuri siihen aikaan valitsijoille jaetaan ilmaiseksikin lehtiä.

K. V u o r i n e n tähdensi sitä, että julistuksia on painatettava riittävästi.

P a r k k o n e n huomautti, että nuoris-osastoja olisi kehoitettava valmistamaan joukkoesiintymisnumeroita vaalijuhlia varten ja mahdollisimman lähellä vaaleja olisi toimeenpantava kunnollisia, ohjelmallisia vaalijuhlia.

M a n n i n e n ilmoitti Parkkosen lausunnon johdosta, että nuorisoliitto on jo ryhtynyt hänen toivomiinsa toimenpiteisiin.

Keskustelu katsottiin evästykseksi Puoluetoimikunnalle.

12 §.

Kun kaikki esityslistalla olleet asiat olivat tulleet loppuun käsitellyiksi, julisti puheenjohtaja Huttunen kokouksen päättyneeksi samalla todeten kokouksessa asiain käsittelyssä vallinneen suuren yksimielisyyden.

Kokous päättyi klo 15,05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Raimo Kansa

Edvard Huttunen

Kokouksen puheenjohtajat.

A. Aaltonen
Kokouksen sihteeri.

Tämän pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet sekä kokouksen menon ja päätösten mukaiseksi havainneet.

Helsingissä, 28 päivänä joulukuuta 1938.

Kokouksen valitsevat pöytäkirjan tarkastajat.

Edvard Huttunen

Sos.-dem. Puolueneuvoston kokous 16.10.38.

O s a n o t t a j a t.

Puoluetoimikunta, vakinaiset jäsenet:

H a r v a l a, Kaarlo
 H u t t u n e n, Edvard
 A a l t o n e n, Aleks
 T a n n e r, Väinö
 K u k k o n e n, Kalle
 P e k k a l a, Mauno
 K e t o, J. W.
 W i i k, K. H.
 A n d e r s s o n, Gunner

Varajäsenet:

S i l l a n p ä ä, Miina
 H e l o, Johan

Puolueneuvosto:

Uudenmaan l. vaalipiiri: V u o r i n e n, Jalmari

L a n t o, Juho

Turun l. etel. " L e h t i n e n, M.

Turun l. pohj. " F a l l i l a, Vihtori

A h l f o r s, Fanny

Hämeen l. etel. " S a l o, Uuno

V u o r i n e n, Kalle

Hämeen l. pohj. " A n j a l a, Kristian

" M ä k i n e n, Sulo E.

Viipurin l. länt. " P y y, J.

L a p p a l a i n e n, Urho

Viipurin l. it. " N u r m i n e n, Richard

Mikkelin l. " P a a v i l a i n e n, Viki

ja
-
i-

-
n
-

-
en

Luottamuksellinen.
XX XX

Yleispoliittinen tilanne.
XX XX

(Valtiovarainministeri Väinö Tannerin puhe sos.-dem.
puolue neuvoston kokouksessa 16.10.1938.)

Hyvät puoluetoverit.

Minun pitäisi puolue toimikunnan määräyksen mukaisesti selostaa poliittista tilannetta. Tehtävään ryhtyessäni tunnen olevani jonkin verran pulassa. Tämä asia on ollut perinpohjaisen selostuksen ja keskustelun alaisena vuosi takaperin puolue neuvostossa ja samoin viimeksi keuhällä. Sen jälkeen ei suunta ole muuttunut, ei ulkona eikä kotona. Kaikki kulkee samaa latua kuin silloinkin. Tapahtumia sensijaan on varsinkin ulkona ollut tavattoman paljon.

Ulkona me huomaamme, että diktatuurivaltiot ovat entistä toimeliaampia ja ovat aiheuttaneet lukuisia selkkauksia. Nyt on jo keritty unohtamaan monta asiaa, jotka aikanaan olivat hyvinkin päivänpolttavia. Abessiniasista ei kukaan enää puhu; Espanjan kansalaissota, joka aikanaan kiinnitti mieltä, on joutunut varjoon; Kiinan sota tuntuu olevan kaukana; Itävallan valloituskin on jo melkein mielistä poistunut. Tshekkoslovakian kysymys nyt vallitsee mieltä ja herättää mielipiteiden vaihtoa kautta maailman. Tämän suuren toimeliaisuuden rinnalla ovat demokraattiset vallat sensijaan esiintyneet heikosti ja olleet aikaansaamattomia. Ne kyllä aina alussa yrittävät vastustaa, mutta tämä vastustus valuu hyvin pian hiekkaan. Diktatuurivaltiot, ennen kaikkea tunnettu akseli Roomasta Berliiniin, näyttävät voimakkaiksi.

Tshekkoslovakian kysymyksen vaiheet ovat tässä suhteessa hyvin kuvaavia. Tshekkoslovakia, tämä Versailles'in rauhan ehkä monessa suhteessa epäonnistunut luomus, on ollut eräs länsivaltioiden varustuksia itää vastaan ja vastapaino mahdolliselle Saksan nousulle, jota länsivallat Versailles'in rauhasta lähtien ovat pelänneet. Varsinkin Ranskan ulkopolitiikkaan on jatkuvasti kuulunut ajatus, että Saksaa vastaan käytävässä tulevassa sodassa täytyy olla useampia rintamia, ja sen vuoksi on Tshekkoslovakiaa koetettu vahvistaa. Tshekkoslovakia parka puolestaan on koettanut asemansa turvata niin hyvin kuin mikään valtio koskaan on voinut sen tehdä. Sillähän oli hyvät varus-

tukset. Se on uhrannut parikymmentä miljaardia Tshekkoslovakian kruunua, siis n. 30 miljardia Suomen rahassa, pelkästään linnoituksiinsa Saksa vastaan. Se on solminut uusia ja yhä uusia sopimuksia Ranskan, Venäjän ja Pikku-Ententen kanssa ja on siten koettanut vahvistaa asemaansa. Ranska varsinkin on monella tavalla sitoutunut ylläpitämään Tshekkoslovakian itsenäisyyttä ja pysyvää pysyvyyttä. Mutta niin pian kuin diktatuuri- maiden puolesta ryhdyttiin johtamaan sisäistä liikehtimistä Tshekkosloveniassa, ei länsivaltojen tuesta ollutkaan mitään jäljellä. Jos ne olisivat heti kesällä ilmoittaneet, että ne eivät tule aseellisesti turvaamaan Tshekkosloveniaa, olisi tämä voinut päästä paljon vähemmällä, hyväksymällä esim. Henleinin esittämät kuulut Karlsbadin kahdeksan pykälää, joita Tshekkoslovakian hallitus ei alussa halunnut hyväksyä. Niissä ei vaadittu kuin autonomia Tshekkoslovakian saksalaiselle väestölle. Tämä olisi niitä siinä vaiheessa tyydyttänyt. Mutta sensijaan, että tällainen ilmoitus suurvaltain puolesta olisi annettu, koettivat ne pakottaa Tshekkosloveniaa myöntymään vaatimuksiin. Runciman lähetettiin Prahaan neuvottelemaan ja taivuttelemaan hallitusta myönnetyksiin. Tällä tavalla ratkaisu viipyi, vaatimukset kasvoivat ja asema kehittyi lopulta kestäättömäksi. Vihdoin havaittiin, että Ranska ei ollut valmis täyttämään kirjallista sitoumustaan. Englanti ei ollut sitoutunut mihinkään eikä sekään katsonut voivansa tällaiseen epävarmaan afääriin lähteä. Seurauksena olivat tunnetut kolme rauhanlentoa, jotka vanha Englannin pääministeri Chamberlain teki Berchtesgadeniin, Godesbergiin ja Müncheniin.

Lopuksi asia sai sen tuloksen, mitä monissa maissa oli pelätty: Hitler sai tahtonsa lävitse. Tshekkoslovenia uhrattiin ja nyt sitä kaikki naapurit ryöstävät minkä ennättävät.

Chamberlain kotiin palattuaan sanoi, että nyt on rauha pelastettu meidän iäksemme. Hän tosin on jo 70-vuotias mies, eikä se siis vallan paljon merkitse, jos se on hänen iäkseen pelastettu. Tämäkään vakuutus kuitenkaan ei kestänyt 24 tuntia kauempaa. Jo seuraavana päivänä hänen oli pakko Englannin parlamentissa antaa uusi tunnus: nyt on varustauduttava. Sen jälkeen on Englannissa pantu entistä kiiuvaampi varustelutoiminta käyntiin. Tähän vastaa Saksa puolestaan samanlaisilla toimenpiteillä. Ja kaikki muutkin valtiot, pikkuvaltioita myöten, katsovat olevansa velvollisia menettelemään samalla tavalla. Hammasta purren joka maassa nyt varustusten lisäämiseksi tehdään kaikki mitä voidaan, katsomatta lainkaan mitä se maksaa. Tätä tietysti jatkuu, kunnes tapahtuu kauhea aseellinen yhteentörmäys tai kansat nääntyvät.

Jos ulkopuolisena koettaa objektiivisesti katsoa tätä näytelmää, täytyy suorastaan ihailla sitä voimaa ja päättävyyttä, joka diktatuurivaltioissa nykyään on vallalla, ja samalla

surkutella demokraattisten valtioiden heikkoutta. Tosin on voinut havaita, että melkoinen annos tästä voimasta on ollut pelkkää bluffia. Pelihän on ollut suuressa määrässä pokeripe-
lin tapaista. Hitlerin hermot kestivät kauemmin kuin toisten hermot, ja hän sai tahtonsa lävitse.

Kun katsoo esim. Saksan vaiheita maailmansodan päättymisestä lähtien näkee, että siellä on tapahtunut vallan tavaton muutos. Versaillesin rauhan kauttahan Saksa oli lyöty maahan. Se oli nälännyksissä, poliittisesti rikkinäinen ja taloudellisesti köyhdytetty. Sitä oli jokainen oikeutettu poljeksimaan ja syljeksimään. Se Weimarin Saksa, joka oli seurauksena Versaillesin rauhasta, ei onnistunut saamaan maata tasapainoon ja voimistuttamaan sitä. Se oli riitainen. Puolueita oli kymmeni-
tään. Suurinkin puolue, sosiaalidemokraattinen puolue, oli täynnä sisäisiä riitaisuuksia ja persoonallisia erimielisyyksiä. Hitlerin tultua valtaan viisi ja puoli vuotta takaperin on käänne ollut täydellinen. Tietysti erimielisyyksiä ei ole saatu loppumaan, mutta ne on tukahdutettu. Armeijoja on pol-
jettu maasta, Versaillesin rauha on täydellisesti rikkirevity ja nyt on Saksa siinä asemassa, että sillä on melkein johta-
va hegemonia koko Euroopassa. Se on ilman miekaniskua ja ilman että verempisaraakaan on tarvinnut vuodattaa voinut puolen vuo-
den sisällä suorittaa kaksi suurta ja tärkeätä valloitusta: Itävallan viime maaliskuussa ja Tshekkoslovakian syys-lokakuun vaihteessa. Näiden valloitusten kautta se on voinut toteuttaa jo vuosikymmenien aikana hautomansa unelman: pääsyn Balkanil-
le, Itä-Eurooppaan ja sitä tietä läheiseen Aasiaan.

Läntiset suurvallat ovat nähneet tämän kehityksen. Sen, mitä ne eivät demokraattiselle Saksalle vapaaehtoisesti luovut-
taneet, sen ne ovat olleet pakotettuja luovuttamaan nykyiselle diktatuuri-Saksalle. Ja kaiken vain rauhan säilyttämisen vuok-
si. Hitler on nykyään siinä asemassa, että hän jakaa Euroop-
paa ja muodostaa sen karttaa uudelleen samalla tavalla kuin ai-
kanaan Napoleon. Tshekkoslovakia, joka vielä äskettäin oli de-
mokraattisten maiden ylpeys, on tehty Saksan vasallivaltioksi, jonka itsenäisestä elämästä tuskin kukaan enää tämän jälkeen puhuu.

Kun kaiken tämän näkee, tulee kysyneeksi, mistä tämä oi-
keastaan johtuu? Kuinka on ymmärrettävissä, että maailmanhis-
toria on parinkymmenen vuoden aikana saanut tämän kehityksen?

Saksan nousun ja röyhkeyden ymmärtää hyvin. Saksa koh-
deltiin tavattoman epäoikeutetusti maailmansodan voiton jäl-
keen. Voittajavallat tekivät sen virheen, jota voittaja ei
koskaan saisi tehdä. Ne tahtoivat ikipäiviksi nujertaa voite-
tun. Siinä suhteessa oli Bismarck aikanaan paljon viisaampi. Voittettuaan Ranskan hän teki rauhan ja välit säilyivät edelleen

hyvinä. Saksassa on Versailles'in jälkeen noussut katkera koston ja revanssin halu. Niin pian kuin sille siihen on avautunut tilaisuus, se sen myös koettaa toteuttaa.

Englannin heikkous johtuu siitä, että siellä on liian kauan uskottu hyvän maailman kehityksestä. Aikanaan puhuttiin jopa aseistariisumisestakin. Joka tapauksessa aseistautumista koetettiin rajoittaa. Sillä aikaa ovat diktatuurivallat, ennenkaikkea Saksa, saaneet pitkän etumatkan. Englannissa on sitäpaitsi tällä hetkellä väärä hallitus, joka ilmeisesti ei edusta kansan enemmistön tahtoa, hallitus, jonka sympatia hyvin suurella määrässä on Espanjassa Francon puolella ja jolla on melkoisesti myös Saksaan suuntautuvia taipumuksia. Englanti ei tämän vuoksi niissä ratkaisevissa vaiheissa, joita viime aikana on esiintynyt ole kertaakaan pannut merkitystään kokonaan vakkapuihin.

Ranska, joka on kauan näytellyt johtavan suurvallan osaa, on joutunut hyvin heikkoon asemaan. Siellä on viime vuosina kaikeksi onnettomuudeksi yritetty ns. kansanrintamapolitiikkaa. Kun tietää, että tämän politiikan onnistuminen on ollut kokonaan sen varassa, onko voitu tyydyttää kommunisteja, niin käsittää, että tällaisesta ei ole voinut tulla mitään hyvää. Tämä kansanrintamapolitiikka on täysin epäonnistunut ja on heikentänyt Ranskan mahdollisuuksia ulospäin. Sillä ei ole ollut voimaa edes parantaa Ranskan taloudellista asemaa. Nämä sisäiset taloudelliset vaikeudet, ennenkaikkea valtion finanssipula, ovat osaltaan vaikuttaneet, että Ranska, oltuaan johtavassa asemassa, on saanut siirtyä jonkinlaiseen toisen luokan valtion asemaan.

Ulkomaisissa lehdissä kirjoitetaankin jo näistä molemmista johtavista demokratioista, että ne ovat siirtyneet jonkinlaiseen reunavaltion asemaan ja saavat siinä asemassa ottaa ohjeita ja neuvoja milloin Hitleriltä, milloin Mussolinilta. Ikävimmän huomion ovat nämä valtiot tietysti saaneet osakseen viimeksi Tšekkoslovakian asiassa, jossa ne eivät ole pitäneet lupauksiaan. Nyt ne koettavat lainoja ja avustuksia myöntämällä rauhoittaa omaatuntoaan.

Yhtenä tekijänä maailmanpolitiikassa on tavallisesti aina ollut Venäjä. Tällä kertaa Venäjäkin on siipirikko. Sen sisäiset erimielisyydet ja se kauhea ihmisten, johtavien henkilöiden tuhoaminen, joka siellä on tapahtunut, ovat tehneet sen, että Venäjä on melkein talonpojan asemassa Euroopan shakkilaudalla. Venäjästä ei ollut mitään turvaa Tšekkoslovakian kohtalon hetkellä. Se oli yksi syy, minkä vuoksi Ranska ei katsonut voivansa lähteä tähän sotaan.

Ulkona on siis erittäin synkkä ja samalla vaarallinen

aika. Monet merkit viittaavat siihen, että tämä ei vallan nopeasti tule menemään ohi. Aika on hieman samanlainen kuin viime vuosisadan alussa ns. pyhän allianssin aika, joka seurasi Napoleonin valloitusretkiä, ja jota kesti yli 30 vuotta, vasta 1815 kansojen vapautumisvuoteen 1848.

Tällaisessa tilanteessa on pienten kansojen asema hyvin vaarallinen. Norjan suurkäräjien puheenjohtaja Hambro sanoi äskettäin aika ilkeästi väittäessään, että kai rauha säilyy niin kauan kuin riittää pieniä valtoja suurvaltojen kesken jaettavaksi.

Suomen asema ei ole myöskään vaaraton. Meillä on vieressämme iso jättiläinen, jossa milloin tahansa voi herätä kansallinen henki vielä voimakkaampana kuin nykyään. Mutta ennenkaikkea se ristiriitaisuus, mikä on olemassa Venäjän ja Saksan välillä, on pahimpana uhkana Suomen asemalle. Tämän uhan näkyvimpänä kohteena on Ahvenanmaa, jota kumpikin ennakkoilmoitustensa mukaan aikoo havitella siinä tapauksessa, että nämä suurvallat joutuvat keskenään sotaiseen selkkaukseen. Venäjän taholta on jo kolme vuotta takaperin silloiselle Suomen hallitukselle ilmoitettu, että jos Saksan kanssa tulee sota, niin Venäjä miehittää Suomen kokonaan estäkseen Saksan tänne pääsyn. Sen ajan kuluessa, jolloin me olemme hallituksessa olleet, on meillä useampaan otteeseen ollut vaikutelmia siitä, että Venäjä todella hautoo tällaisia suunnitelmia. Hyvin kuvaavana ilmauksena tästä oli pari päivää takaperin meidänkin lehdissämme selostettu Moskovan Isvestijan kirjoitus, jossa kauheasti hyökätään Suomea vastaan ja väitetään, että me puolueettomuuden varjolla haudomme sotaisia selkkauksia ja olemme rauhan uhkana.

Tällaiselta maailma minun silmissäni ulkona näyttää.

Jos katsoo, mitenkö kotona on selviydytty, on minun sanottava samaa kuin alussa, että täälläkin on suunta ollut sama kuin viime syksynä ja viime keväänä tai oikeastaan puolentoista vuoden ajan eli siitä lähtien kuin presidentinvaali ja hallitusvaihdos tapahtuivat.

Verratessa kotoista tilannetta ulkona esiintyviin vaihteluihin havaitsee kuitenkin suuren on. Sensijaan että ulkona jatkuvasti tapahtuu kaikenlaista, ei täällä ole juuri mitään mainittavaa ja erikoista tapahtunut. Se ryhmitys, joka puolitoista vuotta takaperin luotiin, on edelleen säilynyt. Meillä on kolmen puolueen hallitus, jolla on takanaan 3/4 eduskunnasta, ja kolmen puolueen muodostama oppositioryhmä, jolla on noin 1/4 eduskunnasta puolellaan. Ns. hallituskokeilu jatkuu edelleenkin. Se on kuitenkin jo alkanut menettää kokeilu- luonteensa ja on tullut yhä varmammalle pohjalle. Asema on

tässä suhteessa sikäli muuttanut, etteivät oppositiopuolueet, varsinkaan kokoomus, enää itsekään usko hallituskokoomuksen pian hajoavan, niinkuin ne alussa uskoivat, odottaen milloin tahansa romahdusta. Nyt kokoomuksenkin taholla ymmärretään tämä uusi suuntautuminen heidän kannattamilleen ajatuksille vaaralliseksi. Siitä johtuu, että sillä taholla jatkuvasti hyökkäillään hallitussuuntaa vastaan ja häikäilemättä käytetään valheitakin tässä apuna. Kokoomus onkin jo kauan aikaa sitten ryhtynyt valmistautumaantuleviin vaaleihin ja kerää siinä mielessä itselleen valtteja.

Kokoomuksen pääasiallisena taistelukeinona on koettaa hermostuttaa maalaisliittoa ja aikaansaada hajaannusta sen riveissä. Tässä pyrkimyksessä kokoomus menee niinkin pitkälle, että se kokonaan unohtaa, mitä oikealle konservatiiviselle, vanhoilliselle puolueelle sopii ja toimii vastoin omia perusajatuksiaan ja ohjelmiaan. Se koettaa ylllyttää maalaisliiton joukkoja ja sen eduskuntaryhmää erinäisillä aroilla kysymyksillä. Milloin otetaan esille rintamamiesten eläkekysymys, milloin tehdään suuri riita viljatullin suuruudesta, mikä ei suinkaan pitäisi kuulua kokoomuksen asevarustuksiin. Tässä on esiintynyt monessa suhteessa epärehellistä kilpailua, mikä on herättänyt toisella taholla kiusallista huomiota. Tämä ei tietysti ensinkään haittaisi, jos maalaisliitto olisi paremmin tottunut olemaan hallituspuolueena. Mutta siitä huolimatta, että se on monta kertaa joutunut osallistumaan hallitusvastuuseen ja monesti on ollut siellä johtoasemassakin, ei se ole tätä tottumuista vielä saanut.

Maalaisliiton keskuudessa ja varsinkin sen eduskuntaryhmässä jatkuu ainainen erimielisyys ja henkilökohtainen kateuskin. Milloin tulee sille jokin tärkeä kysymys, on siellä tavallisesti hajaannus vallalla. Tämä on viimeisten puolentoista vuoden aikanakin ollut usein havaittavissa.

Mitä sosialidemokraattiseen eduskuntaryhmään tulee, on se sensijaan pienestä hallitustottumuksestaan huolimatta ollut ihailtavan ehjä. Vaikka me eduskuntaryhmässä ja hallituksessa olemme saaneet nieleskellä monta meille katkeraa palaa, on eduskuntaryhmä pysynyt koossa. Se on ollut niinkuin sotamiehet rivissä. Rintamakarkureita ei ole vaikeissakaan tilanteissa esiintynyt.

Kun ollaan tällaisessa asemassa ja kun on jo jonkin verran kokemuksia hallituksessaolosta, on syytä jälleen ottaa harkittavaksi kysymys, vieläkö me tätä jatkamme vai katsommeko saaneemme tarpeeksemme. Kun tätä kysymystä itselleen selvittää, on syytä katsoa, mitä voittoja ja mitä tappioita tällainen hallitusasemassa olo puolueelle tuottaa.

Jos ensiksi ottaa esille kielteiset puolet hallituksessaolosta, tahtoisin suurimpana niistä pitää sitä, että puolueemme ei voi harjoittaa sosialidemokraattista politiikkaa sellaisena kuin me sen aina ennen olemme ymmärtäneet. Tämän me olemme kylä tienneet hallitukseen mennessämme ja olemme siitä avoimesti keskuudessamme mielipiteemme esittäneet. Me olemme tienneet, että maidän on ajettava sitä politiikkaa, jota eduskunnan enemmistö, siis sen porvarilliset ainekset, haluavat tässä maassa ajettavan. Me emme pääse oman ohjelmamme kanssa oitemmälle kuin mitä radikaalisimmat porvarilliset ainekset eduskunnassa katsovat mahdollisiksi. Tästä on hyvin kuvaava eräs aivan tuika juttu, joka viime viikkoina on jonkin verran nostanut pölyä politiikan tanterilla. Tarkoitin ns. Lex Tokoita, jossa koetettiin saada viimeisetkin jäljet kansalaissodasta poispyhityiksi ehdottamalla armahtamisen järjestämistä ns. abolitio-ni-tietä siten, että presidentti voisi määrätä, että syytteet tällaisia henkilöitä kohtaan voidaan jättää nostamatta. Tämä esitys on kohdannut niin suurta vastustusta, että kysymys on täytynyt jättää lepäämään. Hallituksessa olevat maalaisliittolaiset eivät näy tunteen ryhmänsä mielialoja. He tulivat, joskin epäillen, mukaan. Mutta kun ryhmässä syntyi vastustusta - ja tämä vastustus syntyi taas kokoomuksen peloittelun johdosta -, niin ei maalaisliiton johtavilla miehillä ollut voimaa tätä vastustusta murtaa. Asia on täytynyt jättää valiokuntaan lepäämään ja tuskin se sieltä enää tällä istuntokaudella pääsee esiin.

Mitä maatalouspolitiikkaan tulee, on sosialidemokraattinen puolue siinäkin suhteessa saanut monessa asiassa tehdä käännoksen, milloin suuremman, milloin pienemmän. Näistä käännoksista meitä kyllä vastustuspuolueet joskus kiittävätkin, ennenkaikkea maalaisliitto, joka ottaa omaksi ansiokseen sen, että se on voinut kasvattaa ja taltuttaa sosialidemokraattista puoluetta. Oikeisto taas moittii ja irvisteleo näistä käännoksista. Nämä mielestäni ovat ne huomattavimmat kielteiset puolet, jotka hallituspolitiikasta ovat olleet seurauksena.

Jos senjälkeen katsomme myönteisiä puolia, niin arvelen, että niitäkin on löydettävissä. Mehän olemme yleismaailmallisen tilanteen johdosta hyvin vaarallisessa asemassa ja voimme katsoa hallituspolitiikallamme olevamme muureilla valvomassa demokratian puolesta diktatuuriaatteiden hyökätessä. Hallitus-asemassa ollen me voimme melkoisessa määrässä estää taaksepäin liukumista niin poliittisissa kuin taloudellisissakin kysymyksissä. Me voimme mielihyvällä todeta, että maassa kaiken aikaa, kun tätä suuntautumista on jatkunut, on vallinnut entiseen verraten harvinaisen rauhallinen aika. Työväki ilmeisesti myös kaikkialla tuntee asemansa turvalliseksi ja sen itsetunto on huomattavassa määrässä noussut. Tämän me näemme jo siinä, että järjestöt ovat tulleet voimakkaammiksi, jäsenmäärä lisääntynyt

ja niiden toiminta on tullut vireämmäksi. Myös ammatillinen liike on tästä suuressa määrässä hyötynyt.

Tällaisesta enemmistöhallituksesta on sitäpaitsi asiain käytännölliseen hoitoon nähden se etu, että asiat sujuvat aivan toisella tavalla kuin vähemmistöhallituksen ollessa johdossa. Meidän monesti surkutellen näimme, miten vaikea esim. Kivimäen hallituksen elämän jatkuminen oli. Sen täytyi hypätä, niinkuin sanotaan, mättäältä mättäälle soisessa maastossa. Sen täytyi hakea tukea ja turvaa milloin oikealta, milloin vasemmalta. Enemmistöhallitus ei ole pakotettu tällaiseen kannatuksen etsimiseen eri tahoilta. Sen kannattajajoukko on tavallisesti etukäteen selvä ja ainoastaan joissakin kriittillisissä tilanteissa voi tämä kannattajajoukko pettää.

Myös sosialidemokraattisen puolueen omalta kannalta voi yhtä ja toista pientä esittää saavutetun nykyisen suuntautumisen ansiosta. Onhan joitakin tuloksia ollut, jotka eivät olisi muuten olleet mahdollisia saavuttaa. Joka tapauksessa voimme esittää kaiken vahingonteon työväenluokkaa vastaan. Semmoiset puheet kuin puolueen hävittäminen, jota vielä muutama vuosi takaperin maalaisliitonkin taholta saatiin kuulla, ovat kokonaan häipyneet.

Lopputuloksena tästä kielteisten ja myönteisten puolien tarkastelusta tahtoisin mielipiteenäni esittää, että ratkaisut eivät ainakaan ole olleet huonompia kuin jos olisi oltu oppositiossa, vaan päinvastoin joka vaiheessa parempia.

Siltä varalta, että haluamme vielä hieman tutustua eräisiin yksityistapauksiin kuluneen puolen vuoden ajalta, on kai hyödyllistä tässä tilaisuudessa antaa niistä pieni selostus.

Tärkein asia, mikä meillä tällä hetkellä on esillä, on kannotto Suomen ulkopoliittikkaan. Se tulee sitä tärkeämmäksi, mitä sokavimmiksi olot muualla muodostuvat. Me olemme jo pitkän aikaa olleet selvillä siitä, että ainoa mahdollinen ulkopoliittikka tällaiselle pienelle maalle on puolueettomuus, hyvien suhteiden säilyttäminen kaikkiin valtakuntiin. Tähän puolueettomuuteen liittyy meillä eräs erikoinen piirre, orientointi Skandinavian maihin päin. Tämä orientoituminen on viime vuosina tullut yhä kiinteämmäksi, saavuttaen suurempaa vastakäikua Skandinavian maistakin päin kuin aikaisemmin.

Alussa jo viittasin niihin vaaroihin, joita meidän maantieteellinen asemaamme meille tuottaa Saksan ja Venäjän keskinäisen kilpakateuden johdosta. Tämä riita ja tulevan sodan mahdollisuus näiden kahden suurvallan välillä esiintyy meidän poliittisessa horisontissamme ikäänkuin polttopisteessään Ahvenanmaan kysymyksessä. Suomihan on koettanut varustautua,

tosin verraten vähäisessä määrässä, mahdollisesti tulevia hyökkäyksiä vastaan. Sen rannikoilla on yksiä ja toisia linnoituksia. Mutta yksi paikka on täysin suojaton ja se on Ahvenanmaa. Jos Saksa ja Venäjä joskus törmäisivät yhteen, niin kaikille strategisia asioita tunteville on itsestään selvä asia, että ne kummatkin koettavat rientää Ahvenanmaalle saadakseen sen haltuunsa ja estääkseen siten vastapuolta sitä käsiinsä saamasta. Sieltä käsinhän voi hallita sekä Suomen että Ruotsin, koko Pohjanlahden ja Suomenlahden. Tämä Ahvenanmaan heikko asema on johtanut siihen, että Suomen ja Ruotsin välillä on Suomen aloitteesta jo useamman kuukauden aikana käyty yksityiskohtaisia keskusteluja tämän saariryhmän linnoittamiseksi.

Tämä kysymys ei kuitenkaan ole helppo hoitaa. Siinä on liian monta asianosaista, joilla kaikilla on paljon asiaan sanottavaa. Ahvenanmaa on Suomen aluetta ja Suomen luulisi voivan suvereenisesti päättää tästä asiasta. Mutta niin ei ole laita. Maailmansodan päättyessä Ahvenanmaalla oli hyvin voimakkaat venäläisten rakentamat linnoitukset, mutta Ruotsin vaatimuksesta ne silloin kaikki hävitettiin maan tasalle, jopa niin perusteellisesti, että tietkin räjäytettiin ilmaan. Ruotsi pelkäsi näiden linnoitusten olemassaoloa. Se ei luottanut Suomen itsenäisyyteen ja arveli niiden joskus vielä jou-
tuven Venäjän käsiin. Ja silloin uusittiin eräs vanha sopimus v:lta 1856, josta maahan sodan jälkeen tehty, jossa Ahvenanmaa määrättiin neutraaliksi ja linnoittamattomaksi. Kymmenen takaa-
javaltaa Euroopassa, mukana kaikki suurvallat - Venäjää lukuunottamatta - ja useita pikkuvaltoja, otti taatakseen Ahvenanmaan puolueettomuuden samalla selittäen, että se edelleen on oleva linnoittamaton. Nämä kaikki kymmenen takaajavaltaa ovat nyt myös asianosaisia. - Edelleen on asianosaisena Ahvenanmaan väestö itse. Se on tottunut olemaan vapaana sotilasrasituksista. Se pelkää linnoituksia, suureksi osaksi kai sen vuoksi, että se luulee, että niille tulee suomalaista sotaväkeä. Se tahtoo säilyttää ruotsinkielisen kansallisuutensa kaikilta häiriöiltä vapaana. Näin ollen tässä asiassa siis on asianosaisina, Suomea lukuunottamatta, Ruotsi, yhdeksän muuta takaajavaltaa, Ahvenanmaan väestö, ja Venäjä, joka on ulkopuolella takaajavaltioiden. Tämä jo osoittaa, miten vaikea tämä asia on hoitaa.

Se suunnitelma, josta Suomen ja Ruotsin välillä on neuvoteltu, on pääasiassa jo sotilaallisestikin selvä. Se tarkoittaa eräiden Ahvenanmaan eteläpuolella olevien ulkosaarien voimakasta varustamista ja liikkuvien patterien käyttämistä itse Ahvenanmaan mantereella ja suuremmilla saarilla. Kun ahvenanmaalaiset ovat asettuneet vastustavalla kannalle, on yhteistoiminnassa Ruotsin kanssa asia päätetty hoidettavaksi siten, että Ahvenanmaan maapäivät on kutsuttu kokoon t.k. 27 p:ksi. Asia on mainittu asevelvollisuuden käytäntöönottaminen Ahvenanmaalla. Tämä on tietysti poikkeuksellinen toimenpide. Tavallisesti maa-

päiville annetaan asiat vasta silloin kun hallituksen esitys jo on annettu eduskunnalle. Tämä on siis ennakkotiedustelu, jossa ahvenanmaalaisten mielialat otetaan selville. Pää tarkoituksena on saada nämä ylimääräiset maapäivät valitsemaan jonkinlainen valiokunta, jonka kanssa Suomen ja Ruotsin hallitukset voivat neuvotella linnoittamiskysymyksestä. Senvuoksi on tarkoitus, että Ruotsin ulkoministeri Sandler saapuisi samaan aikaan tänne.

Tällainen suunnitelma on käynnissä ja mielestäni on hyvä, että puolueneuvosto sen tietää. Sanomalehdissä siitä on kyllä ollut paljon puhetta. Mahdollisesti olen antanut joitakin lisätietoja.

Me olemme voineet nähdä, viimeksi äsken mainitsemani Isvestijan kirjoituksen kautta, että Venäjä hyvin epäillen katsoo tätä suunnitelmaa ja tulee ehkä sanomaan, että Ahvenanmaasta ei linnoiteta. Se on muka vain Saksan intressien mukaista. Ja samaan aikaan Saksan lehdet voimakkaasti ovat vaatineet, että se on linnoitettava. Siitä näemme, miten voimakas harrastus näissä kahdessa suurvallassa on asiaa kohtaan.

Muita ns. yleispoliittisia kysymyksiä ei meillä viime aikoina ole esillä ollutkaan, jos en ota lukuun äsken mainitsemaani Lex-Tokoi-tapausta. Sensijaan on taloudellisissa asioissa ollut paljon puuhaa viime aikoina. On turha niitä ruveta erikoisesti selostamaan. Mainitsen muutamia, tavallaan otsakkeina, joista näkyy, mitkä ovat olleet tärkeimpiä tämänluontoisia asioita. Ns. lomalaki on parast aikaa eduskunnassa ja jos se hyväksytään, tulee se melkoisessa määrässä laajentamaan ja vakinaistamaan työläisten lomanseantioikeutta. Budjetti on niinikään parastaikaa valiokunnassa. Se kulkee suurin piirtein entisiä laturia muuten, paitsi että siinä työttömyyden torjuntaan on hankittu paljon suurempia mahdollisuuksia kuin koskaan aikaisemmin. Tullitariffi merkitsee huomattavaa tapausta meidän valtiollisessa elämässämme, sillä ensi kertaa tulee Suomessa eduskunta saamaan tullitariffin kokonaisuudessaan päätettäväkseen. Sitä ei Suomessa ole koskaan ennen tapahtunut. Tullitariffin yhteydessä on riitaa käyty varsinkin viljatullin korkeudesta. Siinä on, niinkuin äsken tuli mainituksi, kokoomus yrittänyt sekottaa peliä. Maalaisliitolla on ollut hyvin horjuva kanta, kunnes siellä saatiin rivit kuntoon, ja ainoa staan kaksi rintamakarkuria hyppäsi toiselle puolelle.

Maatalouskysymyksistä on muutenkin silloin tällöin ollut vaikeuksia. Maalaisliittolaiset ajavat tietysti voimalla ja väellä asioitaan, niinkuin heidän velvollisuutensa kai onkin, ja meidän kuluttajain edustajina ei taas ole aina niinkään helppoa mennä mukaan.